

לה' הארץ ומלואה

לימוד קריאה
לפי המסורה
בתורת רבותינו נשיאנו

מפתח עניינים

3	קדושת האותיות והנקודות.....
16	מסורה וקבלה ללימוד בפועל.....
22	מתודיקה ואות בלי נקודה.....
30	ללמוד בדרך הישן.....
41	ברכות ללימוד בדרך הישן.....
42	פלח הרמון נקודה היא חיות האותיות.....

לימוד קריאה לפי ה"מסורה" בתורת רבותינו נשיאינו

קדושת האותיות והנקודות

שיחות קודש י"ט כסלו תשי"ט

תניא, וואס דער תניא איז דאך דער תורה שבכתב פון חסידות.

וע"ד ווי מיר געפינען גבי מ"ת אז כאטש דער ענין פון מאכן גשמיות א כלי צו אלקות- שזהו ההתחדשות דמ"ת - האט זיך אויפגעטאן שפעטער, מ"מ איז איין ענין בדוגמא זו האט מען געגעבן אויך פריער, והו"ע מצות מילה, וואס דאס איז דאך דער ברית קודש, דער ברית עולם, אין דעם בשר הגשמי, ווארום יעדער ענין דארף האבן א התחלה, איז דאס גופא אז עס זאל קענען שפעטער זיין בשעת מ"ת דער ענין אז גשמיות זאל זיין א כלי צו אלקות, האט מען דאס פריער געדארפט דורכברעכן באופן כללי. דורך מצות מילה.

דערפאר זעט מען אויך בענין החינוך, אז בגליא דתורה איז דאך קטן משיודע לדבר אביו מלמדו תורה, משא"כ פנימיות התורה, איז כאטש אז בא חסידים הויבט מען דאך אן צו לערנען פאר בר מצוה, מ"מ איז דאך דאס בשעת מען איז שוין עלטער, און ניט קטן משיודע לדבר דברים. אמנם, דאס איז נאר בנוגע הלימוד וההבנה פון פנימיות התורה, וואס דאס קומט שפעטער, אבער דער ענין החסידות, די לעבעדיקייט און די ווארעמקייט פון חסידות, דאס דארף מען געבן אויך א קינד.

וכמו שסיפר כ"ק מו"ח אדמו"ר אז מען האט אנגעהייבן לערנען מיט אים אל"ף ביי"ת אין דעם שער בלאט פון

עס איז דאך פארן דריי קוין, וואס זיי דערמאנען זיך אויך אין פסוק פדה בשלום נפשי, העוסק בתורה ובגמ"ח ומתפלל עם הציבור, איז דער ענין החסידות אין שטוב, דארף זיין נרגש אין אלע דריי קוין.

תורה: עס דארף זיך הערן די חיות והתלהבות אין תורה שהיא חכמתו של הקב"ה מה להלן באימה וביראה וברתת ובזיעה אף כאן, און דאס איז ניט נאר בשעת ער רעדט א טיפן פלפול קאכט ער זיך אין דעם, נאר אויך אין א פשוט'ן פסוק חומש מיט רש"י אדער אפי' אן פי' רש"י, און אפי' בלימוד הא"ב, בשעת מען לערנט מיט א קינד א"ב דארף זיין נרגש אז דאס איז חכמתו של הקב"ה.

וכמו"כ בנדו"ד, אז דאס גופא אז דער קינד זאל שפעטער נעמען דעם לימוד והבנה פון חסידית, דארף מען עס פריער דורכברעכן באופן כללי עכ"פ, אז די לעבעדיקייט די הארציקייט און ווארעמקייט פון חסידות דארף מען געבן צו א קינד ווי ער ווערט נאר אלט אכט טעג, וואס יעמאלט איז די כניסת נפש האלקית, און אפי' צו א תינוק בן יומו.

נאך גאר א קליין קינד דארף מרגיש זיין די ווארעמקייט און לעבעדיקייט וואס ער האדעוועט זיך אין א חסידישע הויז, און דאס איז תלוי ניט אזוי פיל אין דעם מאן נאר אין די עקרת הבית, שבכחה ובידה הדבר תלוי אז די שטוב זאל זיין א חסידישע הויז, און אז דער קינד זאל דאס מרגיש זיין.

אגרת קודש אדמו"ר מוהרש"ב נ"ע חלק י' דף תפב-תפה

אין בהם לא "אלף" ולא "בית" לא תורה מן השמים, ולא סיפורים נעלים מבינת ילדים, כי אם הברות וצפופים אחדים, ואיזה ספורים נלקטים, וכבר מיד יודע הילד לקרוא ולכתוב ולדבר עברית בבת אחת, והרי לכם עברים יפים בשעה קלה - כאלה וכאלה מרבים הם המתחדשים המהרסים שונאי הדת, ורומסי הקדש לדבר על לב האבות, וביתר על לב האמהות שלבן רך ודעתן קלה ונוחה אחרי החדשות, עד שהם נפתחים למסור את ילדיהם לתופת וגי (בן הינום).

מכתבם הגיעני, וראיתי בו כי בא האויב למחנם ובנה בה מצודות וחרמים להכרית ח"ו עולל ויונק מבית חיינו, היא התורה והמצוה, בסדרי לימוד חדשים ארסיים, מזיקים מאוד להשרשת קדושת התורה בלבות הילדים, והם לשונם יחליקון, וידיחו את יושבי עירם לאמר: - הנה סדר הלימוד הישן מלא רקבון הוא עלה באשו,

(וכל הלומדים על פיו אינם יודעים גם את השפה העברית הקדושה, וראו הנה הביאו לנו אנשים עברים חובבי שפת עברי, סדר חדש ודרכים חדשים,

בו, והכל הוא בכוונה מיוחדת נסתרת מעיני ההמון, ובתוכה כוונה אלקית ידעוה גדולינו ורבותינו, להביא את הנער בכח נעלם ובכח נגלה אל הכוונה האמיתית. והנה נודע אשר כל מה שעושים ומתעסקים בתינוק הוא בדרך חינוך והשרשה, וכמ"ש חנוך לנער כו', וההשרשה הטובה היא הנשואת בו והיא המסייעה אותו לבחור בטוב וללכת בדרך האמת, ועל ידי הלימוד באופן המסור לנו מרבותינו הקדושים ז"ל, ועל ידי לימוד האותיות והתיבות בקדושתן, נשרש בו אור הקדושה, ויש לקוות שילך בדרך התורה והמצוה.

אבל בהלקח מאתו כל הנ"ל ולומדים אותו האותיות והתיבות כסדר אשר סדרו אנשים הרחוקים מהתורה ובדרך חדשה, אינו נשרש בו אור הקדושה, ולעומת זה נשרש בו כח הפועל המחפש חדשות ומוליך אותו אל דרך החדשה ר"ל, אשר אחריה עדי אובד...

מי יוכל לעצור ברוחו בפרוע פרעות בהיהדות, את התורה הקדושה סרסו וקטעו קטעים קטעים, היא התורה נשמת העם ורוח אפינו, אשר בעד לנגוע בנקודה אחת ממנה מסרו אבותינו עצמם לטבח המונים המונים בשמחה וגבורת לב אדירה וקדושה הנה עתה יעשו בה נקמות כסנחרב במקדש אל, את מאמרי רז"ל הפכו לראש ולענה, את הקדושה החופפת על זקני חכמינו אישיותם האלקית הסירו בחוזק יד וילבישום בגדים צואים דמות דיוקנם של חכמים סתם חכמי קדם מדור ישן נושם. ומרעה אל רעה יצאו

...הנסיון הראה כי אם אין משרישים בלב הילד בעודו רך ותמים אור קדושת התורה, אותיות' וספורי' שהם כולם יסודתם בהררי קודש, ונהפוך הוא שמפמטים אותם בסיפורים והבלים שהמציאות חפשים ותעלולים, הלא לפי דרכו זו יתחנך שלא מדעתו שלא בקדושה, וכח הפועל של אותם הספרים והספורים ישחית את קדושת נפשו, ומה יעשה הבן כו', ותקוה רחוקה היא שילך בדרך טובה, ומי האיש החפץ בחיי בנו להכשירו ולהעמידו על דרך האמת, ינוס ויברח לנפשו מהדרכים החדשים אשר לא שערום אבותינו.

מצות עשה מן התורה על האב ללמד את בנו תורה וארז"ל בסוכה, קטן יודע לדבר אביו מלמדו תורה וקריאת שמע, תורה מה היא כו' תורה ציוה לנו משה כו', קריאת שמע מה היא פסוק ראשון שמע ישראל כו', והיינו להשריש בהתינוק אמונת ה' ואהבת התורה, ובירושלמי אמרו מלמדו לשון תורה, והיינו ללמדו אותיות ותיבות דלשון הקודש ופירושו. והוציאו זה בלשון תורה, היינו שיהי' הלימוד בשביל שיוכל ללמוד תורה, ולא בשביל לימוד הלשון והשפה.

הלשון הזאת נקראת לשון הקודש שבה נברא העולם ובה ניתנה התורה, ובהאותיות יש בהן קדושה בתמונתן ובקריאתן, וכמו שדרז"ל בגמרא שבת, האותיות בקריאתן (ר"ל במילואיהן), וכמו שנדרש בספר אותיות דרבי עקיבא ובספר התמונה. וסדר הלימוד ניתן לנו מגדולי הראשונים, כמ"ש בכל

הדת, ובמה? בלשון עברי דוקא.)

...ולמען עוור עיני היהודים אשר פן יראו ונפקחו לראות ולהבין לרשעת המורים ההם מסמרים הם עיניהם בטיח שוא וטפל, ישיתו בחלקות פיהם ולשונם ובין כה וכה והילדים רכים בספריהם נכרכים ולטבח נמשכים ח"ו.

ומאוד יפלא על האבות וההורים החפצים בודאי שיהיו בניהם יהודים כשרים ונאמנים איך יואלו להאמין בדברי המחבלים ולהשחית נפשות בניהם הנקיות בהמיתם במ כל רגש קדש, במ ובעודם באבם יקטפום מלחיות חיי יהודי כשר.

הקדושה והאמונה אינם דברים הנלקחים בשוק ובחנויות, והרבה מאד צריך לעמול ולטרוח להשיגן, ואינם נמסרים כ"א עפ"י אנשים יקרים ועפ"י לימודים קדושים, ובדור הזה שגם אחרי כל העמל והיגיעה שההורים עמלים בבניהם אין הבנים נשמעים לרצון אבותיהם, וה"ה נסחפים בזרם הזמן, לדאבון לב האבות וצערם הגדול מאד, הנה לכה"פ כאשר תהי' בהם השרשת קדש, ה"ז תסייע אותם בדרכם ויש תקוה עכ"פ, ויכול האב לומר אני את נפשי הצלתי, ואת אשר הי' בידי לעשות עשיתי, אבל כאשר בתחלת ההשרשה משרשים בו שרש פורה ר"ל, מה יש לקוות ממנו? ועל הדבר הזה עתידים האבות ליתן את הדין ר"ל, כי הלא זאת ודאי ברשותם ללמד את בניהם בתחלת הלימוד עכ"פ כפי הלימוד המסור לנו וע"י מלמדים יראי אלוקים וכולי האי ואולי יש לקוות לטוב, ועכ"פ ליתן

עד שלא פחדה ולא רעדה נפשם לנגוע גם בהתורה הכתובה ולעשותה כספר דה"י הוציאו את הדברים שאינם לפי רוחם וסדרה בסדר הנאות להם, וממש יחר הלב ממקומו על חילול הקדש הזה, ומה שעשו פורעי הפרעות ר"ל, בגשמיות עושים המה ברוח, והאם יש לקוות אשר בתורה כזו ובלימוד כזה יהי' הבן ירא אלוקים וילך בדרך התורה והמצוות? אוי לאזניים שכך שומעות בקום עלינו אדם לעשות כמעשה אותו שאמר, "אם אין גדיים כו" וואומרים הם לעקור את עץ החיים היא הדת ואת עמו גם את אילן התורה הקדושה משרשם ומעיקרם, אינם מסתפקים בכריתות ענף או בד אחד או אחדים מאחד משתי האלנות כ"א בעקירתם משרשם לגמרי.

והוא בנכלם מזימות לגמול את הילדים מראשיתם מן הקדש לטמאם ולהציק לתוך פיהם ומעיהם רותחים מורעלים ומרק פגולים. וביותר יתפלץ הלב לראות איך מיני' ובי' אבא עושים הם נרגא לכרות את יער הלבנון בלשון קדש גופא מחללים הם את הקדש ובלימוד עברי מחנכים הם את הילד להיות נכרי חלילה, מעמידים הם צלם בהיכל דוקא, מרימים הם על לשונם את השפה העברי' עד שמי השמים ובה ועל ידה עצמה הם משפילים את קדושת התורה וטהרת הדת, תכלית כל לימודם היא ידיעת השפה, ותכלית ידיעת השפה היא שלילת ידיעת וקליטת שום דבר שבקדושה היתכן לחלל קדש בקדש? להמית את רגש,

כי השי"ת יהי בעזרם וישיגו ארחות חיים ומחיי החיים יתן להם חיים טובים ומתוקים בכתיבה וחתימה טובה ברוחניות וגשמיות.

היכולת להבנים להיות יראי אלוקים בעזרתו ית', ולהתחזק ולעמוד בפרץ לבלי הניח את הצר ואויב הרוחני ליכנס בשעריהם, ואז ינחלו מבניהם כבוד,

תורת מנחם תשכ"ב ש"פ מקץ חנוכה אות י"א

הישיבה - לפי שהיסוד העיקרי הוא בלימוד אל"ף-בי"ת, קמץ א' אָ, וכפי שרואים גודל ההשתדלות של כ"ק מו"ח אדמו"ר בענין זה.

ומכאן הוראה כיצד צריך להיות אופן הכניסה לבית - לא לחשוב אודות שטיחים ("קאַרפּעט'ס") ושאר שטותים, אלא ההתחלה צריכה להיות בענינים כגון הנ"ל.

כ"ק אדמו"ר שליט"א סיפר, שלאחרי חתונת כ"ק מו"ח אדמו"ר, הוסיפו ובנו חדר א' לדירה עבורם, וקודם שנכנסו כ"ק מו"ח אדמו"ר וזוגתו חמותי הרבנית שתליט"א להדירה, הכניסו לשם תלמידי התלמוד-תורה, ולמדו שם במשך כשבועיים.

וביאר הטעם שהכניסו להדירה תלמידי ה"חדר" דוקא, ולא תלמידי

ספר השיחות תרפ"ט ע' 44

דאָס הייסט, כאָטש מצד הגילויים וועט ער זיין שלא כדבעי, אָבער אַ מאמין באלקי ישראל וועט ער בלייבן (ואמר למלמד א'):

ער זאָל לערנען מיט די קינדער, אַז זיי זאָלן וויסן אַז דאָס איז אותיות שבהם ניתנה התורה. דאָס הייסט דאָס איז די אותיות פון די עשרת הדברות, ניט פון די עשרה מאמרות, און מיט דעם וועסטו אים מאַכן פאַר אַ מאמין באלקי ישראל.

וואָס אַ שוחט איז אַן עמוד וואָס דאַרף מאַכן חדרים, תלמוד תורות, ישיבות וכדומה, ואם יש מניעות ועיכובים, כמו ההגבלות זמנים דזמני

וואָרום דער לימוד דאַרף זיין קמץ אלף אָ קמץ בית באָ. באָ איז דער טייטש: געקומען, דאס הייסט, דער גילוי אלקות. וואָרום אותיות זיינען כלים צו דעם גילוי אור התורה, וואָס דאָס איז חכמתו יתברך. אָבער ווען איז דאָס, אַז ער זאָגט דווקא קמץ אלף אָ קמץ בית באָ, אָבער אַז מען זאָגט ניט קמץ א כו', איז סוף כל סוף וועט דער קינד זיין, חס ושלום וחס וחלילה, אַ כופר באלקי ישראל חלילה. אַז מען לערנט מיט אים קמץ אלף אָ קמץ בית באָ, וועט ער בלייבן אַ מאמין, וואָס אין די גילויים זאָל מיט אים ניט זיין, וועט ער בלייבן אַ מאמין באמונה שלמה.

השחיטה, פשוט צריכים השובי"ם לעשות בקשה כו', כי צריכים זמן על קבלת עול מלכות שמים, או באופן אחר. אָבער די זאַך דאַרף שטאַרק אַרן.

ספר השיחות תרפ"ז ע' 209

שהי' ר' יקותיאל המלמד מבאר ומסביר לתלמידיו בתמונות האותיות היו מושכים את לב התלמיד לשמוע, קובעים אותם במוח וחותרים אותם בזכרון טוב:

דלי מכאן ודלי מכאן ומקל נושאים באמצע הוא אל"ף, אשר יו"ד לו מעבר מזה ויו"ד מעבר מזה וקו באמצע.

ובכל עת שהיינו רואים נושא מים היינו נזכרים באות אל"ף. וכן בשארי תמונות וענינים באופן כזה, עד אשר כל מקרה בחיינו הי' מזכיר לנו איזה ענין בלימוד.

ר' יקותיאל המלמד - איש זקן ובא בשנים כבן שבעים ויותר, אבל מומחה הוא האיש הלזה לירד לתוך ארחות חייהם של תינוקות בני ארבע וחמש שנים, להמשיך לבבם אליו לאהבה אותו ואת הלימודים אשר הוא מורה.

בר פועל גדול הוא ר' יקותיאל המלמד. לא אדע אם בירושה באה לו נחלתו זאת, כשרון המלמדות, או אותו בלבד חנן השי"ת בכשרון זה, אבל בכל אופן, בר פועל נפלא הוא, בר פועל יוצא מן הכלל.

הדוגמאות והמשלים המחוכמים

ספרי כ"ק אדמו"ר אגרות קודש כרך יג ד'תרמ

הרי כל ענין של חינוך הוא דבר עושה פירות ופירי פירות עד סוף כל העולם וק"ל.

...ונהייתי ממה שעלה בידו להשפיע על מחנך ילדים שילמדם בסדר המתאים לקדושת האותיות והנקודות,

ספרי כ"ק אדמו"ר אגרות קודש כרך יג ד'שסא

בזהר ובתקו"ז בכמה מקומות, ולא רק האותיות ונקודות עצמן אלא אפילו שמותיהם, וכמובא שם ששמות הנקודות הם ראשי תיבות שמות מלאכים וכו'...

לאחרי שתיקתו הארוכה נתקבל מכתבו מיום הבהיר הילולא דרשב"י, ונהייתי לקרות בו שלומד עם כתיב כפי מסורת אבותינו הק' קמ"ץ אל"ף א, וכידוע קדושת האותיות והנקודות שהם למשה מסיני, וכמובן ופשוט

כ"ק אדמו"ר אגרות קודש כרך א קג ה' תשרי תש"ד

לאותיות, ועד כמה שזה נוגע לחנוך של טהרת הקדש יבין כמ"ע בעצמו.

ויעוין בתיקוני זהר בהקדמה ובתיקון ע' כמה דרשות על שמות הנקודות, ובזהר חדש (תיקונים דף צט ע"ג בדפוס ווארשא) אשר הם ר"ת משמות מלאכים, ועיין תו"א סד"ה אוסרי לגפן שפי' ולשרקה בני אתונו שרקה נקודת שרק, בלקו"ת ביאור ולא תשבית סוף סעיף ז' מענין נקודת חלם. ובכמה מקומות.

מאשרים אנו בתודה את קבלת ה"אלף בית" ששלח לנו, והנה בתוך שאר הדברים אשר ה"אלף בית" שבהוצאת המל"ח שונה מזה ששלח לנו, הנה חילוק עיקרי ביניהם, הוא שהנקודות באלף בית שלנו מסומנות בשמותיהן קמץ, פתח וכו' מה שאין כן באלף בית האחר, שלבד שלא ילמד הילד משם לעולם את שם האמיתי של הנקודות, נקראות הן שם לא כשהן לעצמן כ"א כאלו היו מצורפות

ספר השיחות תרצ"א י"ט כסלו ע' 177

איינפלאַנצן יראת שמים אָפּ גיסן נעגל וואַסער, שלאָפּן אין יאַרמולקע, זאָגן ברכות, לייענען קריאת שמע, ענטפערן אמן יהא שמ"י רבא, פּאָלגן דעם טאַטן און מאַמען, בענטשן ציצית אויף דעם ארבע כנפות, און די פאות האָבן טאַטע און מאַמע אַכטונג געגעבן, די גרויסע שמחה פון בר מצוה, און דער גרויסער נחת רוח וואָס מיא האָט געהאַט פון דעם קינד וואָס איז אין דער ישיבה.

איצטער איז אוי מה הי' לנו, עס איז ביטער אויפן האַרצן, אַ ביטערע קעלט, אַ פּראַסט אין דער אידישער הויז, פון אַלע זייטן בלאַזט אַ ווינט, עס איז דאָך אפילו נקרש הדם, פאַרקילטע בלוט. (אַז מיא האָט געבראַכט אַ קרבן אין בית המקדש, און אַלץ איז געווען כשר כדינו והלכתו לשם זבח ולשם זובה, בזמנו ובמקומו, האָט מען געדאַרפט

אויך, זיי האָבן נעבעך אויך געהאַט ל"ע גרויסע עניות ודחקות, און מכל מקום האָט מען געטאַן, עס איז געווען עבודה, רבנים האָבן געוואוסט אַז אויף זיי ליגט דער עול הקדש פון הדרכה, בעלי בתים האָבן געוואוסט אַז זיי דאַרפן הערן וואָס די רבנים זאָגן, עס איז געווען דער כבוד התורה און דער עול העבודה.

.. אַמאָליקער חיבת התורה און חיבת הקדש האָט אַרום גינמען די אידישע הויז, די טייערקייט פון אַ ערליכן אידן, די הייליגקייט פון די אותיות און נקודות איז געווען איינגיבאַקן ביי יעדער איד און אידענע. די גליקלעכקייט פון יעדער אידישער הויז אַז מיא האָט דערלעבט דעם קינד פירן אין חדר, צו אַ מלמד אַ ערליכן אידן מיט אַ חיות, וואָס האָט זיך מוסר נפש געווען

בא גאָר געוויינליכע אַלטע חסידים איז געווען.

מיר האָבן אַ תירוץ, זייער אַ ביטערער, זייער אַ טוטווייער תירוץ, דער מצב העולם די וועלט איז גיפאָלן, עס איז איבעריג צו ריידן יעדערער ווייס אַליין וואָס ער טראַכט. דער תירוץ איז אַ תירוץ, אָבער יעדערער מוז זיך פאַרטראַכטן און פּרעגן באַ זיך אַליין צי איז דאָס אַ תירוץ. אמת טאַקע דער עולם ווערט פאַרפּראַסטעט, די אברים פון דעם בית ישראל זאָלן געזונט זיין ווערן שוואַך, ווער איז אָבער שולדיק, שולדיק איז נקראש דעם, די פאַרקילטע (בלוט).

אמת מיא דאָרף איצטער ריידן מכח זאָכן וואָס אַמאָל האָט מען מכח דעם ניט געדאַרפט ריידן, מיא רעדט איצטער באַ אַ חסידישן פאַרברענגען וואָס אַמאָל האָט אפילו קיין מוכיח ניט געדאַרפט מכח דעם דערמאָנען. אַמאָליקע יאָרן וואָס פאַר אַ שלעכטער מצב אין פרנסה ל"ע עס איז געווען האָט מען ניט גידאַרפט דערמאָנען מכח שמירת שבת, הנחת תפילין, שמירת טהרת המשפּחה, מחנך זיין די קינדער באַ ערליכע מלמדים, און לערנען אלף בית קמץ אלף וכו'.

טאָן שוין..

פון דעם בית ישראל זאָלן געזונט זיין ווערן שוואַך, ווער איז אָבער שולדיק, שולדיק איז נקראש דעם, די פאַרקילטע בלוט. אַז מיא האָט געבראַכט אַ קרבן אין בית המקדש, און אַלץ איז געווען כשר כדינו והלכתו לשם זבח ולשם זובה, בזמנו ובמקומו, האָט מען געדאַרפט טאָן שלא יקראש דעם וכתוב כי הדם הוא הנפש, דם איז אַ כלי צו חיות, און פירט פאַנאָדער דעם חיות אין אַלע אברים, וואָס דאָס איז דאָך דער דופק רצוא ושוב, היינט איז נקראש דעם ח"ו, אַז אפילו די וואָס ברענגען שוין אַ קרבן מיא מאַכט אַ חדר, איז ווער איז דער מלמד, און אַ מלמד אַ ערלעכן אידן וויל מען ניט, מיא זוכט מעטאַדעס, אַז דער מלמד איז אַ קענער איז שוין אַלץ כשר, קיין יראת שמים פעלט ניט, קיין קדושת האותיות און קדושת הנקודות איז ניט נוגע, מיא איז פאַרקילט, נקראש דעם, עס איז ניטאָ קיין חיות אין קיין זאָך, חסידים לערנען ווייניג חסידות און אַז מיא לערנט יע אַמאָל איז דאָס ווי אַ נדבה עס איז ניטאָ קיין אהבת רעים קיין פאַרברענגען צווישן זיך, עס איז ר"ל נקראש דעם ח"ו און ווער רעדט מכח אַ עבודה בתפלה מיט אַ לעבן, ווי

ספר השיחות פורים תרצ"א ע' 206

מסירת נפש אויף דעם קיום פון תורה און מצות.

אויף לימוד התורה און קיום המצות, אידן זיינען געווען דעם גאַנצן יאָהר אין

הָאָט געגעבן אַלע אידן די שטאַרקייט שטיין אַ גאַנץ יאָר אין דעם מסירת נפש פון קיום התורה ומצות, און דורך דעם מסירת נפש האָבן זיי זוכה געווען צו אַ גאולה.

כמו כן איצטער אויך, מיא דאַרף שטיין מיט אַ מסירת נפש אויף לימוד התורה און קיום המצות, מיא טאָר ניט נאָך לאָזן אַ האָר, מיא דאַרף לערנען אותיות התורה און היטן די נקודות, היטן די קדושת התורה, און דאָס איז די עבודה פון פורים, צו קומען צו דעם, אַז קיין המן זאָל גאָר ניט זיין.

שאל רמ"ח שי' שו"ב הלא ענין מס"נ יכול להיות בכל השנה, ומהו זה שבפורים דוקא יכולים להיות במדריגה זי.

והשיב כ"ק אדמו"ר שליט"א: פורים הוא ר"ה למסירת נפש, פורים דאַרף מען זיך אָנשעפן מיט דעם כח פון מס"נ אויף לימוד התורה ווי אונזערע אבות אבותינו האָבן געלערנט, און קיום המצות בקבלת עול מלכות שמים על כל השנה, אַז אַ גאַנצן יאָר זאָל מען ליגן אין דעם אַז די קינדער זאָלן לערנען באַ ערלעכע אידן מלמדים, מיא זאָל לערנען אותיות ונקודות, און מיא זאָל מאַכן חדרים וואָס מיא לערנט גמרא בהנהגה של יראת שמים, יעמולט וועט קיין המנ"ס ניט זיין ונזכה לגאולה.

המן הרשע ימ"ש הָאָט געוואָלט להשמיד להרג ולאבד את כל היהודים, המן ימח שמו הָאָט געוואָלט אויסרייסן יהדות, אידישקייט.

המן הרשע ימ"ש הָאָט גוט געוואוסט אַז אידישקייט איז מושרש ב"ה באַ אידן און אַז אין דעם זיינען אַלע, נער וזקן טף ונשים גלייך, איז ער געפאָלן אויף אַ המצאה און הָאָט איינגערעדט אחשוורוש'ן מאַכן אַ סעודה גדולה, און מכשיל זיין אידן מיט אכילת טריפה, און יעמולט וועט ער זיי שוין חלילה אַריין נעמען אין זיין רשות.

המן הָאָט גוט געוואוסט אַז אידן מכשיל זיין אין מאכל טריפה וכו' איז שווער, שטייט אין מדרש סעודת ארץ ישראל הראה להם, ער הָאָט אָנגעהויבן מיט אַ ענין של קדושה, סעודת ארץ ישראל, און מיט דעם הָאָט ער זיי מכשיל געווען בטריפה וכו', און פון דער סעודה וואָס ער וועט מכשיל זיין די אידן הָאָט המן הרשע געהאַפט אַז ער וועט בכח גוזר זיין אויף אידן אַז מיא זאָל ניט לערנען קיין תורה און ניט מקיים זיין קיין מצות און אַזוי אַרום הָאָט המן הרשע ימ"ש געוואָלט הי' לא תהי' אויסרייסן יהדות.

מרדכי היהודי וויסענדיק אַז יעדער גורל פון אַלע אידן און פון אידישקייט איז תלוי אין דעם חינוך פון די קינדערלעך, דער חינוך איז דער יסוד פון בית ישראל און יסוד פון יהדות, הָאָט ער אַוועקגעגעבן די גאַנצע כחות זיינע צונויפקלייבן קליינע קינדער און הָאָט מיט זיי געלערנט תורה און דאָס

ספר המאמרים תרפ"ט אר"א צדקת פרזונו ע' 116

בית רבן לבתי כנסיות ובתי מדרשים, דהלא העיקר הוא הלימוד ומאי נפקא מינה באיזה מקום הם לומדים אם בבתי כנסיות או בביתם? אך הענין הוא, דכשם שהאומר אין לי אלא תורה ואינו עוסק בהעבודה דתפלה וקיום המצות הרי גם תורה אין לו, הנה כמו כן הלימוד עם תשב"ר צריך להיות ביראת שמים דוקא, שידעו קדושת האותיות ואז מתחזק ומשתרש אצלם הנקודה פנימית שהיא נקודת היהדות ולבם יהיה נאמן עם ד' ותורתו לעד.

קיצור. מלחמת היונים היא רוחניות שרצו לעקור את האלקות שבתורה וזהו להשכיחם תורתך ולהעבירם על חוקי רצונך, דכן ה' רצון המן הרשע ימ"ש לאבד את היהדות, דבאמת הרי אלקות ותורה קבועים בלב כל איש מישראל, ואופן הכליון ר"ל הוא על ידי קירוב והתבוללות, והשיב להם אבנימוס דהכל תלוי בתשב"ר אם הם לומדים תורה בקדושת האותיות (ולא כאותן המפרידים הקדושה מהאותיות) שבתורה, אז אי אפשר לכלות את ישראל, וכל המלמד את בנו תורה בקדושת האותיות והטעמים אז מתחזק אצלו נקודת היהדות.

קדושת התורה איז איין גיבאקין אים אין הארצין, ולכן אנו רואים דגם במי שהוא ח"ו ור"ל חפשי מקיום המצות, ומ"מ לבבו נאמן עם ה' ותורתו, והוא פלא נפלא מה שישנו בישראל דוקא, ובכל דור ודור עומדים עלינו לכלותנו, ואופן הכליון הוא שבאים להזדווג לישראל להיות לעם א' ולהתבולל אתם, ועם זה גופא ח"ו הם רוצים לכלותנו היל"ת, וזהו ששאלו את אבנימוס תאמר שאנו יכולים להזדווג באומה זו, להתבולל עמהם בכדי לנצח אותם בנצחון רוחני, א"ל אבנימוס, לכו וחזרו על בתי כנסיות ובתי מדרשות שלהן, אם מצאתם שם תנוקות מצפצפים בקולם, אי אתם יכולים להם, ואם לאו אתם יכולים להם, כי ההתחזקות והתוקף בלימוד התורה בטהרתה דוחה ושובר כל מונע ומעכב, והעיקר הוא לימוד תינוקות של בית רבן, הבל שאין בו חטא, והלימוד צריך להיות ביראת שמים שידע קדושת האותיות וידעו כי תמונת האותיות וטעמם וקריאתם ניתן לנו מסיני, וזהו דיוק הלשון אם מצאתם שם תנוקות מצפצפים בקולם, כלומר אם הלימוד הוא בבית הכנסת ובבית המדרש, דלכאורה אינו מובן מהו השייכות דלימוד תינוקות של

כ"ק אדמו"ר אגרות קודש כרך יא ג'שפו

הנה זהו כתוב בספר עוד קודם להשו"ע, והוא בגמרא שבת ק"ד ע"א, ובכמה מקומות בזהר הק' ובתיקוני

מה ששואלים אם יש קדושה באותיות, ואם זה כתוב בשו"ע:

שהובא ברמב"ם שכל האומר תורה כולה מן השמים חוץ מאות אחת ה"ז היפך יסוד האמונה, ובאם אין רוצה לקבל הוראות התורה הרי באופן אוטומטי מטיל ספק הוא גם באנכי ה"א שבתורה שבכתב. ואותם שמאמינים שהשי"ת הוא הבורא עולם - ביום הכפורים ובשעת אמירת יזכור בבית הכנסת, משא"כ בכל השנה ובימות החול, ה"ז היפך השכל הבריאי, ומי שמאמין בזה לתומו, מקומו בבית החולים לחולי הרוח, ר"ל, אלא שכנ"ל כמה אנשים שאין רצונם להלחם נגד היצר שלהם ומנסים לתרץ עי"ז העבירות שעושים.

זהר, וה"ה לנקודות (ת"ז תי' ה', כא, עי' ז"ח בתיקונים).

והנה כל הנ"ל הוא פשוט ומוכן ביותר, ומה שיש מערערים על זה (און מען דינגט זיך), הוא רק מפני שזהו המוצא היחידי שלהם לתרץ לעצמם איך עוברים על מצוות תורתנו תורת חיים, והרי מתביישים לומר שגדול כח התאוה שאינם יכולים לעמוד נגדה, ובמילא רוצה להסביר ולהסיר הקולר מצוארו ולהטיל ספק בעצם הדבר, ובכלל - הנה צריך לדעת ברור בזה, שאחת משתי אלה, או שמאמינים בתורה מן השמים ואז מוכרח הפסק

משיחת ש"פ בהר-בחוקותי, מבה"ח סיון ה'תשכ"א

הפשיטות של יהודי, שבזה הכל שוים. ב. אמנם, אף שכולם נימנו בשוה, מ"מ, נכללו במנין זה רק "מבן עשרים". זהו בנוגע לכל ישראל. אבל בנוגע שבט לוי, הי' המנין "מבן חודש", שגם תינוק מבן חודש נמנה בשוה עם הגדול שבגדולים, ולפי הדעה שגם אהרן נכלל במנין (משה לא נכלל במנין, אבל בנוגע לאהרן ישנם ב' דיעות) - הרי תינוק מבן חודש הי' שוה במנין כמו אהרן.

ענינו של שבט לוי הוא, כמבואר בכתוב, שענינם הוא לשרת את הוי'. וכך איתא ברמב"ם, שכל מי שנדב לבו לשרת את הוי' הרי הוא כשבט לוי. ובמילא, אצל אותם מישראל שמתמסרים לשרת את השי"ת -

א. אנו עומדים לקרוא תיכף בפרשת במדבר, שבפרשה זו מדובר אודות האופן של מנין בנ"י, שבמנין זה היו הכל שוים, מהגדול שבגדולים עד הפשוט שבפשוטים. הגדול שבגדולים לא נמנה יותר מאחד, והפשוט שבפשוטים לא פחות מאחד.

וענין זה הי' גם הכנה למתן-תורה, וכמאמר רז"ל שאילו היו ששים ריבוא פחות אחד, לא היתה ניתנת התורה ח"ו אפילו למשה רבינו.

וענין זה קשור עם פשיטות הנשמה, שבזה הכל שוים. וכמאמר הבעש"ט, אדמו"ר הזקן וכל רבותינו נשיאינו עד כ"ק מו"ח אדמו"ר, שכולם אמרו שפשיטות העצמות מתקשרת עם

הבנים - הביאו את הגילוי דמתן-תורה לכל ישראל.

וזהו גם מהטעמים שרבותינו נשיאינו השקיעו השתדלות גדולה ביותר בחינוך הכשר על טהרת הקודש, שילמדו עם ילדים "קמץ אל"ף אָ" דוקא, להסביר את קדושת האותיות וקדושת הנקודות, כיון שחינוך הבנים נוגע לכלל ישראל.

וזהו ההוראה לכל אחד מאתנו, שכאשר מתקרבים ימי מתן-תורה,

- החל משבת מברכים שאז מתחילה כבר ההכנה לזה, ובפרט מראש-חודש סיון, כמ"ש "ביום הזה באו מדבר סיני", ואינא בגמרא הזה הזה גזירה שוה, שהי' זה בראש-חודש, ובפרט שלושת ימי הגבלה, וביחוד בחג השבועות -

יש לעורר את התלמיד שבעצמו, וגם "ושננתם לבניך אלו התלמידים" כפשוטו, לעורר ולגלות את פשיטות הנשמה שבהם, וזה פועל גם גילוי פשיטות הנשמה בכל ישראל כנ"ל, שבזה אין התחלקות כנ"ל.

שפירוש "לשרת את השי"ת" הוא כאמור לעיל (בשיחות שלפנ"ז),

לא רק בשעת התורה והתפלה, אלא "בכל דרכיך דעהו" - אין בהם חילוקים, וגם תינוק מבן חודש שוה במנין כמו גדול שבגדולים.

ולכן, התלמידים שמחנכים אותם על טהרת הקודש, שמחנכים אותם שתהי' אצלם העבודה ד"בכל דרכיך דעהו" - הרי הם כמו משבט לוי, שאין בו שום התחלקות, כנ"ל, החל מבן חודש.

ג. על שבט לוי נאמר "נתונים נתונים המה לי מתוך בני ישראל", שבט לוי הוא שליח ופועל עבור כל ישראל. ומ"ש "הבדיל ה' את שבט הלוי" - אין הפירוש שהם מובדלים ואינם שייכים לכל ישראל, אלא שעבודה זו, באופן של "הבדיל", עושים הם ופועלים אותה בכל ישראל. וכמו כן בנוגע לתלמידים - שהם פועלים בכל בני העדר ההתחלקות, מצד גילוי פשיטות הנשמה, שבכולם בשוה.

ד. ובנוגע למתן-תורה בפרט, הרי אמרו "בנינו ערבים בעדנו", שהם -

תורת מנחם מ"ט חלק ב' שיחת ש"פ תצוה ח' אדר-ראשון ה'תשכ"ז ע' 119

צורך במס"נ על ענין החינוך, והחינוך צריך להיות באופן שיהי' ניכר קדושת האותיות כו', והיינו, שאף שע"פ שכל מסתבר שיכולים ללמוד במהירות גדולה יותר שלא על הסדר, מ"מ, אין לעשות זאת בגלל קדושת האותיות,

במאמר שאמר כ"ק מו"ח אדמו"ר בפורים קטן שנת תרפ"ז, במוסקבא - בזמן שהי' צורך במעמד ומצב של מסירת נפש כו' - דובר אודות הענין ד"מפי עוללים ויונקים יסדת עוז גו' להשבית אויב ומתנקם", ונתבאר, שיש

והעיקר - שיפוצו מעינותיך חוצה, ועי"ז - אתי מר, ביאת משיח צדקנו בקרוב ממש.

וז"ש רז"ל בריך רחמנא דיהיב לן אורייתא תליתאי בירחא תליתאי ביום תליתאי לעם תליתאי, ויובן עם הנזכר שהתורה עיקרה היא מהג' קצוות הנז' וישראל גם כן יש להם ג' מדות אלו, ביישנים רחמנים גומלי חסדים. וירחא תליתאי ועם תליתאי ויום תליתאי הכל מכוון לדבר א' כנזכר. גם כהנים ליום וישראלים הם ג' מדות הנזכר כידוע.

ועד"ז בנוגע לנקודות כו'.

וענין זה שייך גם בנוגע לאלו שנוסעים לפתוח מוסד תורה, החל מחינוך על טהרת הקודש, כולל גם בנוגע לאלו שלא באו עדיין לכלל הבנה והשגה - שתהי' פעולתם באופן של מס"נ, אבל, לא באותו אופן שהי' בשעה שכ"ק מו"ח אדמו"ר אמר מאמר הנ"ל, אלא מתוך הרחבה, ועי"ז יפעלו "להשבית אויב ומתנקם" - הן האויב שמבפנים והן האויב שמבחוץ כו'.

ספר המאמרים רצ"ג ש"פ נח ע' תקכ

מדות שהתנו נדרשת בהם הנה כ"ז הוא מבחי' חיצוניות עתיק, וע"כ צריכים עתה לחומה מאבנים שהן האותיות דתורה ותפלה, אבל לעתיד שיתגלה פנימית התורה דפנימיות אבא פנימיות עתיק א"צ לחומה, רק יהי' חומת אש שזוהו גילוי בחי' פנימיות עתיק, אמנם כל הגילויים דלע"ל הוא ע"י העבודה דעכשיו דוקא, וזהו פרזות תשב ירושלים וגו' ואני אהי' לה נאום ד' חומת אש סביב וגו' דהחומת אש בהגילוי דלע"ל הוא ע"י נאום ד' אותיות התורה דעכשיו דוקא, והיינו דע"י לימוד האותיות דתורה בקדושתן, הן בתחלת החינוך ללמוד האותיות והנקודות ולחנכו בקדושת האותיות וקדושת הנקודות וקדושת הטעמים והתגין, הן בדקדוקי אותיות התו' שבכתב, והן בהאותיות דתושבע"פ הנה

והנגלות לנו וגו' די"ה הן נסתרות בחי' עלמא דאתכסיא, ו"ה נגלות בחי' עלמא דאתגליא, אבל לע"ל הנה גם ו"ה הוא במדרי' י"ה והיינו שהו"ו יתעלה בהו"ד, וה"א אחרונה בה"א ראשונה ויהי' הכל בבחי' ומדריגת גילוי אור וע"כ לא יהי' נצרך לחומה ופרזות תשב ירושלים וגו' רק ואני אהי' לה נאום ה' חומת אש סביב וגו', שזהו לא לצורך שמירה והגנה כ"א זהו בחי' הגילוי שיהי' לעתיד, דהנה לעתיד כתי' וברחמים גדולים אקבצן, והוא בחי' פנימית עתיק, שזהו בחי' תענוג הפשוט, וע"כ החסד והרחמים דשם הן רחמים גדולים רחמים פשוטים, דכל הגילוי' דעכשיו הן מבחי' חיצוניות עתיק, דפנימיות עתיק אינו מתגלה עכשיו וכדאי' בפע"ח שער הק"ש פט"ו, והי"ג מדה"ר דעכשיו וכן הי"ג

וחומה זו הנה צור תעודה דתעודה היא תורה, וצור ל' תוקף הנה צור תעודה דתוקף אור התורה תאיר בכל העולם. קיצור. יבאר דעכשיו תורה צריכה לחותם וחומה (א) להגן, (ב) להגביל, ויבאר דולשמאילים (בה, א) דלומד חכמת התורה והשכלתה, וקר בקיום המצות וקדושת התו', (ב) שמשמאיל את התורה ומגלה פנים בתו' שלא כהלכה, (ג) שלומד רק גליא ואינו שם לבו לפנימיות התו', לע"ל עצם האור בגילוי, עלמא דאתגלייא מטבע ארוך, עלמא דאתכסייא מטבע קצר, ע"י אותיות התו' דעכשיו גילוי דלע"ל יהי"ה פנימי" עתיק, חתום תורה, תורה ויראת שמים.

ע"ז דוקא הוא הגילוי דלע"ל בחומת אש. וזהו צור תעודה חתום תורה בלימודי, דתורה צריכה לחותם והוא שלא תתפשט למקום שאינו ראוי, וכמו בענין שכלי כאשר מתפשט בו יותר מדאי ילך בדרך עקלתון וצריך להיות הגבלה כמה יוכל השכל להתפשט, והוא ע"י כח המגביל שבשכל שהוא נעלה מכח המתפשט, וכן הוא בתורה שצריכה חותם, והחותם הוא פנימית התורה שהיא מגינה ומגבילה, וזהו חתום תורה בלמודי תלמידיך ויראי שמים, דתורה הוא חכ' ושכל וניתנה להבינה בשכל אנושי שבזה יכול להיות גם ולמשמאילים בה, ולא זכה ר"ל כו', לזאת צריכה לחומה דיראת שמים שהיא פנימית התורה, וע"י חותם

מסורה וקבלה ללימוד בפועל

תורת מנחם לו תשכ"ג - חלק ב' מוצאי ש"פ שמות, כ"ג אור לכ"ד טבת ע' 23

והרבי מסיים, שהבעש"ט בעצמו קיים זאת - אף שהי' בעיר גדולה שבה היו יכולים להשיג מלמד - ונעשה עוזר ("באָהעלפער") למלמד, והי' לומד עם הילדים ענינים שהם לפי מצבם ומעמדם, כמו אמירת "אמן יהא שמיי רבא", ועד ל"קמץ אלף אָ"; ולאחרי התגלותו סיפר הבעש"ט לתלמידיו אודות גודל הנחת-רוח שהיתה לו בשנים ההם מעבודתו בחינוך הילדים הקטנים, וגם אודות גודל הנח"ר שנעשה בשמים מה"אמן יהא שמיי רבא" ו"קמץ אלף אָ" שאמרו הילדים בהדרכתו.

...שכאשר הבעש"ט הי' בן שמונה עשרה (שמונה עשרה שנה קודם התגלותו), הציע לחבורת הצדיקים הנסתרים (שנעשה חבר בה בהיותו בן ארבע עשרה שנה) לדאוג ולהשתדל בענין החינוך בכל מושבות בני" (שהתגוררו אז לא רק בעיירות גדולות, אלא היו מפוזרים גם במושבות קטנות, בבתי מרזח ("קרעטשמעס") ובתים בודדים), והצעתו נתקבלה, ועד שהחליטו שבאותם מקומות שלא יצליחו להשיג מלמדים, הנה הצדיקים הנסתרים בעצמם יעסקו ללמד דעת את העם.

תורת מנחם לח תשכ"ד חלק א' יום ה' פ' וישב, י"ט כסלו ע' 273

ענין זה יכול להיות רק בתורתו של הקב"ה, ורק מצד הגדר דנמנע הנמנעות - לחבר את תכלית העומק שבכללות התורה, מעלה שאין למעלה הימנו, עם תחילת הלימוד של קטן בישראל, מטה שאין למטה הימנו.

וזוהו כללות ענין התורה - שמצד עצמה היא למעלה מהעולם, כמארז"ל "אלפים שנה קדמה תורה לעולם", וכאמור, "ואהי' אצלו גו' שעשועים"; ואעפ"כ ירדה למטה - לא רק בשמים (ואדרבה: "לא בשמים היא"), אלא ניתנה בארץ דוקא, ובארץ גופא - לא בארץ ישוב, מקום ישוב לבני-אדם, אלא במדבר דוקא, ולא רק מדבר סתם שאינו אלא שלילת דירת אדם, אלא מדבר שהוא היפך מדירת אדם - "במדבר הגדול והנורא נחש שרף ועקרב וצמאון אשר אין מים"; ודוקא במקום כזה, תחתון שאין למטה הימנו, ניתן תכלית העילוי - "אנא נפשי כתבית יהבית", שזהו הר"ת ד"אנכי" (כדאיתא בגמרא במסכת שבת).

ואילו בתורה הסדר הוא להיפך - שזהו ענין שנמשך מלמעלה למטה: תורה היא תורתו של הקב"ה - "ואהי' אצלו גו' שעשועים", "ונעלמה מעיני כל חי", ואח"כ - "וירד הוי' על הר סיני", ו"נתן לנו את תורתו", ועד שנמשכה וירדה גם לקטנים שבישראל בהתחלת החינוך שלהם ע"י לימוד "קמץ א' אָ", שזה קשור עם ה"קמץ א' אָ" שבתבית "אנכי" שבתחלת עשרת הדברות. והגע עצמך:

כללות עשה"ד נכללים בדיבור הראשון שמפי הגבורה שמענו, וכללות הדיבור הראשון נכלל בתביה הראשונה - "אנכי", שנכללת באות הראשונה, שהיא ראש התיבה שכוללת את כל התיבה (דכשם שהראש כולל את כל האברים, כך גם ראש התיבה כוללת את כל התיבה) - אות אלף בניקוד קמץ "קמץ א' אָ" והתחלת הלימוד של קטן בישראל - ב"קמץ א' אָ" ד"אנכי" שכולל כל התורה כולה לעמקה לכל עינינו!

תורת מנחם לא יום ב' דחג השבועות, ה'תשכ"א

התחיל בה אדם והיא שלימה".
והענין בזה:

"(לא התחיל בה) אדם" - קאי על אלו שנקראים בשם "אדם" - "אתם קרויין אדם", ויתירה מזה - לדעת התוס' שבנ"י קיבלו שם "אדם" לאחר מתן-תורה.

כ"ק מו"ח אדמו"ר חזר פעם "תורה" מהבעש"ט, על הפסוק בתהלים [שנכתב אמנם ע"י י"א זקנים, ובפרט "נעים זמירות ישראל", דוד המלך, אבל נאמר בשם כל ישראל ובשביל כל ישראל] "תורת הוי' תמימה משיבת נפש" - שפירוש "תמימה" הוא "שלא

ההתחלה דמ"ת היא - "אנכי", ר"ת "אנא נפשי כתבית יהבית", דהיינו שהקב"ה נתן את עצמו בתורה, והתורה שלומדים למטה בעוה"ז היא התורה כפי שמושרשת בהעצמות, ואז נתחדש ענין היחוד - "ישראל אורייתא וקוב"ה כולא חד".

ומזה מובן גם שלא שייך ענין של התחלקות בתורה: כשם שבקוב"ה לא שייך התחלקות לחלקים ח"ו, וכן בנוגע לישראל, הרי ידוע שאהבת ישראל צריכה להיות לכולם בשוה, ללא התחלקות, ועד שמצינו אצל הבעש"ט שלפעמים הי' מקרב אנשים פשוטים יותר מאשר את תלמידיו, וכפי שביארו זאת רבותינו נשיאינו, שפשיטות העצמות מתקשרת עם הפשטות של יהודי - כך גם בתורה אין התחלקות...

וזהו החידוש "שלא התחיל בה אדם" - שלאחרי כל מה שלמדו בתורה, הן הלימוד שלמדו קודם מ"ת (שהרי קיימו האבות את כל התורה כולה עד שלא ניתנה, ו"מימיהם של אבותינו לא פסקה ישיבה מהם כו"), והן לימוד התורה שלאחרי מ"ת (שאז התחילו בני"י ללכת ל"חדר" וללמוד "קמץ אל"ף אָ", שזוהי האל"ף הראשונה דתיבת "אנכי", כדברי כ"ק מו"ח אדמו"ר בשיחה אחרת) - הנה עדיין "לא התחיל בה אדם והיא שלימה", שהתורה נשארה במלוא שלימותה, כי אף אחד לא התחיל עדיין לתפוס ("נעמען") את ענין התורה.

...אבל בנוגע ללימוד התורה שלאחרי מ"ת - צריך להבין:

המשך בתורת מנחם לא שיחת יום ב' דחג השבועות, ה'תשכ"א

הלכה למעשה - שכאשר יהודי יושב ועוסק בלימוד סוגיא עמוקה, ובאמצע לימודו נכנס תינוק ושואל אותו שאלה ב"אל"ף-ב"ת", אין פירוש הדבר שנתערב כאן ענין אחר, אלא "כל התורה ענין אחד!"

ויתירה מזה:

נוסף על החילוק בענינים הנלמדים, שזה לומד ענין פשוט וקל ביותר וזה לומד ענין חמור ועמוק ביותר, הרי הם חלוקים גם במהותם - שזה שואל וזה משיב: השואל - הרי הוא זה שאינו יודע מהו הרצון העליון, ולכן צריך

והיינו, שענין זה ישנו מיד בהתחלת לימוד התורה - לימוד אל"ף-ב"ת עם נקודות, שהרי סדר הלימוד הוא "מן הקל אל הכבד", וכנ"ל (ס"א) מדברי כ"ק מו"ח אדמו"ר, שבשעת מתן-תורה התחילו בני"י לילך ל"חדר", והקב"ה למד עמהם "קמץ אל"ף אָ", שזוהי האל"ף הראשונה דתיבת "אנכי". ונמצא, שבלימוד "קמץ אל"ף אָ" ישנו הענין ד"אנכי" - "אנא נפשי כתבית יהבית".

וענין זה הוא פס"ד מפורש בתוספתא, נגלה דתורה, ובענין שהוא

רבן) - הנה מבלי הבט על ריחוק הערך שביניהם, נפסקת ההלכה ש"כל התורה ענין אחד".

וטעם הדבר (כאמור) - כיון שמאמר הקב"ה "אנכי", "אנא נפשי כתבית יהבית", נאמר בשוה לכל בני", וישנו בכל חלקי התורה בשוה, ולכן "כל הקורא ושונה" - כאו"א מישראל, בכל ענין בתורה שעוסק בו, בכל מקום ובכל זמן - "הקב"ה (דהיינו עצמותו ית') קורא ושונה כנגדו".

וזהו גם דיוק הלשון בתוספתא "כל התורה ענין אחד", "אחד" דייקא.

הוא לשאול מהי ההלכה; ואילו המשיב - הוא זה שיודע את הרצון העליון. ונמצא, שהחילוק ביניהם הוא ע"ד הריחוק דנברא מבורא. ואעפ"כ, כאשר בא השואל לשאול את המשיב, ושואל שלא כענין כלל - קובעת התורה שהכל ענין אחד!

והגע עצמך: בשעה שמשה רבינו עוסק בלימוד ענין חמור בתורה, ובא ילד יהודי פשוט ושואל אותו כיצד מבטאים "קמץ אל"ף" (וכידוע הסיפור שסיפר כ"ק מו"ח אדמו"ר באריכות, שמשה רבינו ישב בהיכלו בראש השולחן ולימד תורה לתינוקות של בית

ספר השיחות תש"י נספח לשיחת י"ט כסלו תש"ו ע' 405

נשלמה העבודה בתקון חג"ת והודו כ"ק אדה"ז התכונן להתחיל בתקון פרצוף חב"ד להיות תקון הספירות עד ביאת המשיח, ועשה רבינו את הקשר הנהוג בחסידי חב"ד.

...וטעם בקשת הרב המגיד נ"ע שיסדר את תמונת האותיות כפי שיטת בעלי הקבלה בדרך חב"ד להיות כי בבוא כ"ק אדה"ז להה"מ - תקכ"א - ונשאר להיות תלמידו אז

ספר השיחות תש"ג ע' 144

נגילה ונשמחה בך, השי"ת האָט אריין גענומען די אלע אידן אנשים ונשים אין תורה חדר נגילה ונשמחה בך, כ"ב אותיות התורה), וואס דער ערשטער אות האָט השי"ת געזאָגט קמץ א' פון דעם וואָרט אנכי, דערום איז די סעודת חג השבועות א סעודת מצוה בעיקרה, נוסף אויף דעם וואס זי איז אויך א סעודת יום טוב".

...חג השבועות אין א סעודה פון קבלת התורה והמצות. והדברים קל וחומר, אז מען איז מכניס איין אידיש קינד תחת כנפי השכינה דורך בריתו של אאע"ה אדער דורך הכנסה לחדר, איז די סעודה א סעודת מצוה - מכל שכן אז ששים רבוא יוצאי צבא לבר מזקנים נשים וטף האָט השי"ת אריין געפירט אין חדר אויף זאָגן קמץ אלף א. ווי עס שטייט הביאני המלך חדריו

כ"ק אדמו"ר אגרות קודש כרך כב ח'ר"מ

בכה תבכה כו'. - ועיין זח"א (רה, ב):
באות ב"ת דאיהו סימן ברכה כו' אל"ף
כו' לא אתברי ב'י' עלמא כו' בגין דלא
למיהב דוכתא לסט"א דאיקרי ארור
כו'.

שם ע"ד קדמות הנקודות. ז"ל
הפרדס שער כח בתחילתו: המפורסם
בכל חכמי ישראל קבלה מפה אל פה
מעזרא הסופר והוא קיבל מפה אל
פה עד מרע"ה מסיני מפי הגבורה,
שהנקודות למיניהם הם י"ב כו'. עכ"ל.
והספרים שמביא כ' - כבר סתרו
דבריהם מאז ומקדם. וראה כמה גדול
הי' הצער שנצטער בעהמ"ס שדי חמד
על שהביא דעתם אע"פ שרק ע"מ
לדחותה בהחלט. עיין בכ"ז במאמר
פקועות שדה שלו שבסו"ס שד"ח -
בארוכה.

בסוף הס' ע' 274 סמיכות התורה
סופה לתחילתה בשם גדול אחד. הלי'
צריך תיקון, כי כנראה כוונתו להפי'
הידוע שגודל הנס דמרע"ה על הנסים
דלאח"ז אף שהיו באותו ענין עצמו
(וכמו קרי"ס וגינאי חלוק לי מימך -
דחולין ז, א), כי נס דמשה הי' בראשית
- הראשון. והיסוד לפי' זה - הוא פי'
הבעש"ט במרוז"ל כל העולם ניזון
בשביל (שפתח ועשה) חנינא בני (ראה
ס' תולדות יעקב יוסף ר"פ קדושים.
ועיין ג"כ מש"כ רבנו הזקן בלקוטי
תורה ס"פ תזריע).

- בסמיכות הנ"ל יל"פ ע"פ קושית
רז"ל (נדרים לט, ב) והכתיב אין כל חדש
תחת השמש. וזהו המשך הכתובים:

מאשר הנני קבלת מכתבו מיום
הרביעי, ובעתו נתקבל ספרו רעיונות
נתן על התורה, ות"ח.

וכמנהגי בכגון זה, מועתק בשולי
הגליון, עכ"פ ב'ג' הערות - מפני שאין
הזמן גרמא.

ויהי רצון שינצל כשרונותיו
ואפשרותו בעניני תורה ומצות, שהרי
מתאים למאמר חז"ל גדול תלמוד
שמביא לידי מעשה, והמעשה הוא
עיקר.

ויעשה זה מתוך שמחה וטוב לבב,
שהרי גם זה מציווי תורתנו תורת חיים
(עיין רמב"ם סוף הלכות לולב)

בכבוד ובברכה לבשו"ט

בכלל ידוע דאין משיבין על הדרש
(שער הפסוקים שמות א, יד) - בכ"ז
כו'.

לההקדמה. לכאורה צריך תיקון
בסגנון עכ"פ - כי פשיטא שבנוגע
לפועל כל המדובר ע"ד ברכת התורה
בכתיבת ד"ת - הוא רק בכותב קודם
אמירתו ברכת התורה שבברכות השחר.

בתחלת הספר. ע' יט. למה התחלת
התורה בבי"ת ולא באל"ף כו' וקשה
שכמה תיבות מתחילות בבי"ת ותוכנם
היפך הברכה כו'. וי"ל דהקושיא דהו"ל
להתחיל בפ' אלה תולדות השמים וגו'
- ראה תנדא"ר ספלא: ומה נשתנה
הבי"ת כו' שנאמר בראשית ברא אלקים
כו' והלא אין ראוי לומר אלא אלקים
ברא בראשית כו' בתחלה בבי"ת שהוא
לשון ברכה כו' וא"ת הלא כתיב בבי"ת

בעת הבריאה בנוגע לנסים (כדרז"ל
 (ב"ר פ"ה ה. זח"ב קצח, ב) פיהמ"ש
 ותויו"ט אבות פ"ה מ"ו).

לכל האותות והמופתים גו' אשר עשה
 גו' (ואין זה חדש כ"א) בראשית ברא
 גו' כי תנאי התנה הקב"ה עם כל מע"ב

תורת מנחם כג תשח"י חלק ג' יום ב' דחג השבועות ע' 43

אומר "קמץ אל"ף אָ", אזי גם הוא חוזר
 ואומר "קמץ אל"ף אָ", ולכן בלימוד
 דתשב"ר ישנו העצמות בגילוי.

ובזה יובן הסיפור הידוע, שפעם
 הפסיק רבינו הזקן באמצע דביקותו
 בשמעו קול ילד בוכה, ויצא מחדרו,
 וראה שהילד נפל מן העריסה ולכן
 בכה, ולקחו והחזירו לעריסה והרגיעו
 עד שנרדם. ואח"כ הוכיח רבינו הזקן
 מישהו על כך שמרוב דביקותו לא
 שמע את בכיו של הילד.

והביאור בזה - לפי שבחי' העצמות
 לוקחים דוקא בתינוקות של בית רבן.
 והרי רבינו הזקן הי' אומר תמיד "מי לי
 בשמים ועמך לא חפצתי גו'", "איך וויל
 נאָר דיר אַליין" בחי' העצמות, וענין זה
 "לקח" רבינו הזקן ע"י תינוקות של בית
 רבן דוקא.

ועפ"ז ניתוסף נועם ועריבות
 ("געשמאַק") בהנהגת רבותינו נשיאינו
 שהקדישו שימת-לב ביותר בנוגע
 לתינוקות של בית רבן.

...שהתורה היא "עומק רום",
 למעלה מ"לידע את המעשה", למעלה
 מענינים הקשורים עם עשי'; ולאידך
 גיסא נמצאת תורה גם ב"עומק תחת",
 עד לקטנים שפטורים מן כל המצוות.
 ועפ"ז יש להוסיף במעלת הקטנים,
 תינוקות של בית רבן - נוסף על האמור
 שזהו היסוד גם בנוגע לגדולים, ונוסף
 על המעלה ד"הבל שאין בו חטא" -
 כיון שדוקא בהלימוד שלהם ישנו גילוי
 העצמות שבתורה:

דובר לעיל בהמאמר אודות פרטי
 האופנים בלימוד התורה. אמנם, בכל
 אופנים אלו אין עדיין תכלית הביטול,
 ולכן, אף שיש בהם בחי' העצמות, הרי
 זה בהעלם.

ובענין זה היא המעלה דלימוד
 תינוקות של בית רבן - שזהו אופן
 נוסף בלימוד התורה - שלימודם אינו
 קשור עם מציאות וישות כלל, אלא
 בתכלית הביטול לגמרי, וזהו אמיתית
 הענין ד"תען לשוני אמרתך", "כעונה
 אחר הקורא", היינו, שכאשר הקב"ה

כ"ק אדמו"ר אגרות קודש יא ג'תל

הנה בנוגע לקדושתם, ולא רק
 קדושת עצמם אלא אפילו קדושת

במענה על מכתבו בו שואל ע"ד
 הנקודות ע"פ תורת הח"ן.

בגימטריא ששה עשר, וכיו"ב.
מוסג"פ ממה שנדפס בעת האחרונה
שבטח יעיין בו מתאים להתוכן.

לפעמים מחשבים הנקודות ע"פ
שם, וכמו בהקדמת הת"ז שם (ז, ב):
פתח, בחושבן אותיותיו איהו יו"ד, שפי'
המפרשים, שהאותיות של שם נקודה
זו - בגימט' עשרים (במספר קטן).

שמותיהם - מובן ממ"ש בתקוני זהר
תקון ה', בהקדמה (ז, ב), בתקון ס"ט,
זהר חדש (צט, ג) בתיקונים, אשר אפילו
השמות שלהם הם ר"ת של מלאכים.

ובנוגע להגימטריא שלהם, הנה
הוא כשפוטו, שכל נקודה (פינטעלע)
הוא עשר, וכל קו ששה, ולכן לדוגמא
צירא (..) הוא עשרים וכיו"ב, ולדוגמא
עיי' בתקוני זהר בהקדמה, אשר קמ"ץ

מתודיקה ואות בלי נקודה

כ"ק אדמו"ר אגרות קודש כו ט'תשעג

ביותר. שהרי שנים משתמשים בשיטה
מסויימת ואחד מצליח והשני לא, או
פחות. וכשרואים שאין מצליח בשיטה
מסויימת אין לדון מזה על עצם
השיטה, כי צריך לקבוע אם יודע הוא
כיצד להשתמש בשיטה זו ועושה כן.

והנה בנוגע לסעיף א' - יסוד הדבר
ללמד על פי סדר הא"ב וכו' יסודתו
בהררי קודש כידוע ומפורסם, ואין
כאן המקום להאריך בזה, ובודאי יוכל
למצוא כל המקורות לזה. ולא רק שאין
רשאים לוותר על שיטה זו, אלא כל
הפוגע בזה פוגע הרבה בהשרשת רגש
הקדושה בנפש הילד.

ולכן אפילו אם תמצא לומר
(שבאמת אין המציאות כן) שהלימוד
באופן האמור לא כל כך מעניין וכו'
לגבי שיטות חדישות, אין זה מצדיק
את הנסיגה מהשיטה המקודשת

בהוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א
הנני לאשר בזה קבלת מכתבו מיום
ד' בתשרי, ואתו הסליחה בעד העיכוב
מרוב הטרדות ובפרט ימי החגים
שבינתיים.

ובמענה למה שכותב בנוגע ללימוד
הא"ב בשיטה המסורתית, ובלשונו
"שיטה שהיתה מקובלת בחדר", הנה
ראשית כל יש לחלק בזה שני ענינים:
הא' השיטה עצמה, היינו ללמד
את הילדים את הא"ב בקריאת שם
האותיות, אלף בית, וכו' לפי הסדר,
מוקדם ומאוחר, וגם לימוד התנועות
כך, בשמותיהן ובצירופן עם האותיות
בסדר מסודר.

הב' אופן ההוראה בשיטה זו,
זאת אומרת המתודיקה, שזוהי
חכמה מיוחדת. שהרי צריך לדעת
איך להשתמש בשיטה אפילו הטובה

ולנקוט בשיטה חדישה ששכרה יוצא בהפסדה.
 ולאור הנ"ל, לא רק שאין להחליף את השיטה, אלא שיש לעודד את המורים המשתמשים בה, ואלה שמשום מה מתקשים בה, יש להפנותם למומחים אשר נוסף ליראת שמים שלהם בקיאים הם בהדרכת מורים אלו כיצד ללמד את תלמידיהם באופן הכי טוב על פי שיטה הנ"ל.

ובטוחים אנו בכ"מ, בתור מדריך פדגוגי מטעם משרד החינוך בבתי ספר דתיים, שיתבונן ויתוודע יותר בכל הנ"ל, ויעזור גם בעצמו ככל האפשר בזה, ויהי' מן המזכים את הרבים, אשר זכותו גדולה מאד וקיימת לנצח.

תשואות חן על התעניינותו במוסדות חב"ד.

בתקוה להתבשר טוב ובברכת כט"ס,

אבל באמת, אם מתבוננים בדברי חכמינו ז"ל אסתכל באורייתא וברא עלמא ודרכי' דרכי נועם, ברור הדבר שבאם רק ישתמשו כראוי באופן ההוראה של הא"ב מתאים להוראות תורתנו הק' יצליחו לא רק בעניני הקדושה הקשורים בשיטה האמורה אלא גם פשוט בעצם הלימוד והתקדמות הילד. וראינו גם מן הנסיון, אשר המורים שהתמחו בידיעת דרכי ואופני הלימוד של התחלת הקריאה, נוכחו לדעת שדוקא הלימוד בשיטה זו הוא הכי מוצלח. ולדוגמא, ידועים לי כמה מוסדות להכשרת מורים באירופה ובארצות הברית, אשר בלימוד המתודיקה להתחלת קריאה ביכרו את לימוד הא"ב כפי המסורה על כל שיטות אחרות, אלא שכמובן שהשיטה עצמה

ספר השיחות תרפ"ח ע' 15

אותיות, דערנאָך צירופים, דערנאָך דעם פירוש, וואָס דער פירוש ווענדעט זיך אין וואָס פאַר אַ ענין דער וואָרט שטייט, וואָרום איין וואָרט טראָגט אין זיך כמה פירושים, נאָר עס ווענדט זיך אין וואָס פאַר אַ ענין דער וואָרט שטייט, דערנאָך איז פאַראַן דער לימוד פון ענין הסברא..

...הבעש"ט? תורת החסידות? והתשובה בזה: חסידות איז אַ מחקר אלקי, אַ געטלעכע חקירה, הגם החקר אלוה תמצא, וואָרום אין אלקות איז ניט פאַראַן קיין הקדמות ומבוא אויף צו משיג זיין, אין שכל אנושי איז פאַראַן אַ הקדמה און א מבוא אויף צו קומען צו דעם, ווי אַ מלמד לערנט מיט די קינדער פריער לערנט ער אים

הרב המגיד ממעזריטש אור תורה כי תבוא קעח

בנחת ובמתון, שיהיה ניכר המבטא והטעמים והנקודות היטב, כי הם המנהיגים את האותיות וחיותם כידוע. וכאשר תתנהג כך, והלכת אל המקום, ר"ל שתהיה הולך ממדריגה למדריגה למעלה [למעלה] עד אל המקום וגו', ותעלה הכל אל הקדושה.

... וז"ש ושמת בטנא, כי טנ"א ר"ת טעמי"ם נקודות אותיות. ולא הזכיר כאן תגין, מפני שאינם במבטא. ולשון ושמת"ת הוא מלשון ושמו"ו האמור בתרומת הדשן, שדרשו רז"ל ושמו בנחת, ושמו שלא יפזר ושלא יזרוק. כך הוא כאן ושמת בטנא בנחת, ושלא יפזר ויזרוק התיבה [במרצועה] בלי כוונה, רק

כ"ק אדמו"ר אגרות קודש י' ב'תתקסט

אבותיהם בידיהם, ובודאי חזרת דא"ח בהברה הספרדית שאוחזין בה מפני שקבלוה מאבות ואבות אבותיהם, בני מס"נ על שמו ית' תגרום נח"ר למעלה ותפעול פעולתה למטה.

נהייתי ממה שכותב שלוקח חלק בשיעורי הלימוד הן בנגלה והן בדא"ח, ובודאי לשנה הבע"ל יוסיף בזה וכבר ידוע פסק רז"ל כל המוסיף מוסיפין לו. בברכת חתימה וגמח"ט.

במענה על מכתבו מכ"ג אלול והפ"נ המוסגר בו, בו כותב שלומד הוא קמ"ץ אל"ף א. היינו הנקוד והאותיות בנפרד כהוראת נשיאינו הק' אשר השתדלו בזה בחרף נפשם, ושואל איך להתנהג בלימוד ההברה כיון שכתתו היא מילדי התימנים.

הרי כיון שאחינו הספרדים הורגלו בהברה זו כמה דורות דור אחר דור, אין צריך לשנות מנהגם בזה שמנהג

תורת מנחם יד תשט"ו חלק ב' יום ד' כ"ו אלול ע' 317

ומה פירושו של ב"ת, והוא יודע רק את המציאות, שאות זו היא אל"ף ואות זו היא ב"ת -

כן הוא גם לאח"ז, בשעה שמלמדים אותו ענין בנגלה או ענין בחסידות: יחד עם זה שיש לראות שהוא אכן יבין זאת היטב, בהשגה והסברה - הרי מבלי הבט על עומק השכל, צריך להיות נרגש אצלו שכל מה שמבין אין זה

ומכאן הוראה בנוגע לאופן הלימוד עם תלמידים:

כשם שבשעה שמלמדים ילד קטן אל"ף-בי"ת, אותיות עם נקודות [שהרי כך צריך להיות סדר הלימוד, ללמוד את האותיות בנפרד ואת הנקודות בנפרד, כדי שהילד יידע את קדושת האותיות והנקודות], אין הילד יודע עדיין את פירוש הדברים, מה פירושו של אל"ף

וכדי שהלימוד עם התלמידים יהי באופן זה - הרי ודאי שלימודם של המשפיעים עצמם צריך להיות באופן זה ועוד יותר מזה, כדי דיוכלו להיות בבחינת טופח על מנת להטפוח.

עדיין עומק הענין, אלא בהענין עצמו יש עוד עומק לפניו מעומק ("טיפער און טיפער"), ועוד זאת, שגם מה שמבין, הרי זה מצד הקדמת היסוד דקבלת-עול.

תורת מנחם תשמ"ב חלק ד' ע' 2121

בא הקבוץ (ג' נקודות באלכסון) ואח"כ כא השורק (נקודה באמצע הוא"ו) - הרי זה היפך ההברה והדקדוק וכו', שהתנועה הגדולה קודמת לתנועה קטנה שלה (שורק לפני קבוץ)...

ויה"ר שכל המדובר לעיל יבוא במעשה בפועל, כולל - הוראת רבותינו נשיאינו לדייק בלימוד האותיות בפ"ע, לימוד הנקודות בפ"ע, ולאח"ז לחברם ביחד (לימוד בפ"ע) - שלא כדעת הטועים שלימוד באופן כזה מעכב את התקדמותו של הילד כו', אלא אדרבה: דוקא ע"י הלימוד באופן האמור מחדירים אצל הילד את האל"ף דכללות ענין היהדות.

וכפי שביאר כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, שכאשר לומדים עם ילד יהודי קמץ אל"ף אָ, הרי זה קשור עם האל"ף דתיבת אנכי, אל"ף - אלופו של עולם, שבתביבה זו נכלל הדיבור הראשון דעשה"ד, שבו כלולים כל עשה"ד, ובהם כלולים כל הענינים דתושב"כ, וכן כל הענינים דתושבע"פ כי ליכא מידי דלא רמיזא באורייתא. זאת אומרת: עוד טרם ידע הנער קרוא וכתוב, נוטעים ומחדירים בו את הענין דאל"ף, אלופו של עולם.

הרי כאן המקום להבהיר ענין נוסף הדורש תיקון - בנוגע לסדר הנקודות כפי שנדפסו בהתחלת הסיודור "תהלת ה'". ובהקדים: בנוגע לכללות ענין הנקודות מבואר בפרדס שער הנקודות בתחלתו, שהנקודות נחלקות לתנועות גדולות ותנועות קטנות, מלכים ועבדים, וכל תנועה קטנה סמוכה לתנועה גדולה שלה (כל עבד סמוך למלך שלו): קמץ - תנועה גדולה, פתח תנועה קטנה שלה. צירה - תנועה גדולה, סגול תנועה קטנה שלה, חולם - תנועה גדולה, קמץ קטן - תנועה קטנה שלה. שורק או מלאופם (נקודה באמצע הוא"ו) - תנועה גדולה, קבוץ (שלוש נקודות באלכסון) - תנועה קטנה שלה. וישנה גם נקודת השבא - שאינה תנועה בפ"ע והנה, בפרדס (וכן בתקו"ז) מבואר שהנקודות הם כנגד העשר ספירות וכו' - ע"פ חכמת האמת. אבל כללות הסדר שלכל לראש באה תנועה גדולה ולאחרי' באה התנועה קטנה שלה - הרי זה מתאים ע"פ כללי הדקדוק, וכן הוא אופן הכרת הנקודות אצל תינוק שמתחיל לדבר (בגיל ב' שנים לערך).

ועפ"ז - מה שנדפס בסדר הנקודות שבהתחלת הסיודור "תהלת ה'" שקודם

ועפ"ז מובן שסדר הלימוד צריך אף הילד צורת אל"ף (ללא ניקוד כלל), והיות באופן שלכל לראש מלמדים ואח"כ מלמדים אותו קמץ אל"ף א".

תורת מנחם תשמ"ו חלק ד' מוצש"פ בחוקתי ע' 398

...כי אם, שמבקש ממנו להראות לו דוגמא חי', באמרו: מכיון שרצוני להיות "חסיד", שאלתי ובקשתי, שתראה לי כיצד צריכה להיות הנהגתו של "חסיד"! מכיון ש"חסיד" אנכי - למדני נא (לא רק את הפשט שבפירוש רש"י, אלא) גם "נפלאות" ו"יינה של תורה" שבפירוש רש"י, ועוד לפנ"ז - "קמץ

אל"ף א", כדברי כ"ק מו"ח אדמו"ר אודות אופן הלימוד דאל"ף-בי"ת, שתחילה צריך ללמד צורת האל"ף, ואח"כ הניקוד דקמץ, ואז בא יהודי חסיד ומחברם יחד, "קמץ א א" - אל"ף בניקוד קמץ ותיבת "אנכי", התחלת דיבור ראשון דעשה"ד, שזוהי התחלת כל התורה כולה !

כ"ק אדמו"ר אגרות קודש ח ב'שכה

...האפענטליך האט מען אויסגעניצט די חנוכה טעג סיי בנוגע צו די קינדער און סיי בנוגע די גרויסע, דערציילען זיי, אז אידען האבען שטענדיג געהאט נסיונות און אפשר נאך גרעסערע ווי די יעצטיקע, און ווען מען שטייט מיט דער פאסענדער שטארקייט, איז מען מצליח ניט נאר ברוחניות נאר אויך בגשמיות.

אופן הלימוד, זעלבסט פארשטענדליך אז מען מוז לערנען מיט די תלמידים די אותיות באזונדער און די נקודות באזונדער, און ווי עס איז באוואוסט פון דער מלחמה וואס גדולי ישראל ונשיאנו הק' האבען געפירט פאר דעם, צו איינקריצען אין די קינדער די הייליקייט פון די אותיות און די הייליקייט פון די נקודות.

וועגען אייער פרעגען אין דעם

הבעל שם טוב כתר שם טוב חלק ב' שנה

ויצג את המקלות אשר פצל ברהטים בשקתות המים, פי' מקום שרהטים ורצים שפע העליון שנקרא שקתות המים של ירידת שפע אור עליון, אשר תבאן הצאן, פי' ישראל שנקראים צאן מרעיית אדם, מפני ששרשם הם מאותיות התורה, ונשמתם הם מטעמים ונקודות, צאן ר"ת צירוף אותיות

ול"ק אלף קמץ, אלא מפני שאות בלי נקודה אין לה תנועה, וגם אין להם לאותיות חיבור כ"א ע"י הנקודות שהם התנועות, וז"ש ותלדן הצאן עקודים, פי' ע"י מה עקודים האותיות יחדיו, נקודים, ע"י הנקודות הם הצאן, ר"ת צירוף אותיות נקודות, על ידי הנקודים שהם הנקודות מצטרפות האותיות.

נקודות, וז"ש לשותות לנוכח הצאן, נגד שרשי הנשמות שלמעלה בעולם עליון, ועי"ז מחשוף הלבן, נתגלה לו ל"ב נתיבות החכמה, ר"ת הלבן, ועולמות עקודים נקודים וברודים שבמחשבה. ותלדן הצאן עקודים נקודים, ע"ד רמז ה"פ, דקשה מ"ט מקדימין במבטא הנקודה קודם לאות, כגון קמץ אלף

הרב המגיד ממעזריטש אור תורה קדושים קיד

הנגדיים הם גם כן דברי אלהים חיים, עם כל זה נתבטלו ברוב. ועל כן דוד המלך ע"ה שהיה ממדת המלכות, ושם הוא כללות כולם וגמר הדברים כי היא נקראת עצרת כנישין, בית הכנסת, כונסת כל המדות העליונים, לכן היה יכול דוד המלך ע"ה לכוון ההלכה ולאסוקי שמעתתא אליבא דהילכתא. ולכך נקרא המדה הזאת הלכ"ה, כי שם נגמר הליכות עולם אם לחסד אם לרחמים וכו'. ועוד, שהמלכות נקראת תורה שבעל פה שהיא נדרשת ב"ג מדות כידוע, וכמו שהסכימו הרוב למעלה, דהיינו המדה שהיתה גוברת, כך היתה הלכה, וכיוון האמת כפי שנגמר שם בשורש נשמתו. ולכך היה ראוי למלוכה, כי המלוכה היא הנהגת העולם כעין הליכות עולם דלעילא. משא"כ שאול, שלא היתה מדריגתו מן המדה הזאת, אף על פי שהוא אומר משורש נשמתו דברי אלקים חיים, עם כל זה לא היה יכול לכוון האמת איך נגמר הדבר אחרי רבים, ולכך גם כן לא נמשכה מלכותו.

או יש לומר באופן אחר, על פי פי' מאמרם ז"ל קדושים תהיו יכול כמוני תלמוד לומר כי קדוש אני. הנה אמרו גם כן בגמרא דוד אסיק שמעתתא אליבא דהילכתא, שאול לא אסיק וכו'. ויש לתת טעם לזה למה היה כך, והלא אמרו אלו ואלו דברי אלהים חיים. אך וודאי שאמת הוא שאלו ואלו וכו', רק שכל א' היה מדבר ופוסק ההלכה כפי מדריגות שורש נשמתו [נ"א: כפי מדריגתו ושורש נשמתו]. וידוע שדוד המלך ע"ה היה נשמתו משורש מדת המלכות. וידוע שהמלכות מקבלת מכל (הי') [הו'] קצוות פעמים כך ופעמים כך, ופעמים נוטה לשני הקצוות. וכתוב אחרי רבים להטות, פי' איך שיהיה ההסכמה, אם לחסד אם לדין או לרחמים הממוצע, איך שיהיה אזי נקרא זה אחרי רבים להטות כידוע, שכל מדה שהיא גוברת היא נקרא רבים מפני ששאר הנגדיים הם נכללות בזו המדה הגוברת והם בטלים במציאותן, כי שרגא בטיהרא וכו'. נמצא כי המדה הגוברת היא הרבים, ואע"פ שהמדות

ונהגה ידוע כי התורה נקרא מגילה עפה, שהיא יותר גדולה מכל העולמות, והוצרך השם ית' לצמצם התורה בכדי שיוכל להזריח אור תורתו בכל העולמות. והנה בכל דבר יש בו חומר וצורה, ואפילו בתורה [יש בה חומר וצורה]. החומר הם האותיות, והצורה הם הנקודות שהם חיות האותיות. ולמה הנקודה היא חיות, מפני שהנקודה היא תמונת י' שהיא חכמה, והחכמה תחיה וכו' וכולם בחכמה עשית, ומה גם שאי אפשר לכתוב אות אחת בלתי כתיבת תחלה נקודה אחת. ואף על פי שבאות י' יש גם כן כמה נקודות כשמתחלק לנקודות קטנות, עם כל זה בכללות נקרא יו"ד נקודה וחיות. ומה גם שאות יו"ד הוא ממוצע בין אותיות יחידות לעשיריות, וכמו שיש למעלה דבר א' הממוצע, כמו בטעמים נקודה א' פעמים נקראת רביעי' מהטעמים ופעמים אותה צורת נקודה עצמה.

נקראת חולם שהיא מן הנקודות. וכן אות י' עצמה היא דבר ממוצע בין יחידות לעשיריות. וזהו א"ב אלף בינה, אל"ף הוא חכמה שהיא החיות, ובינה היא האותיות. והנה התורה אם היתה נוטה לאחד מן הקצוות, כמו למדת חסד, היתה מתפשטת ביותר כמדת חסד ואהבה, ולא היו יכולים לקבלה. לכך הוצרך השם יתברך לצמצם התורה שיהיה מדת היראה הנקרא צמצום. על דרך משל, אדם שהוא ירא מחבירו ובוש ממנו [הוא] מקטין עצמו ומצמצם את עצמו. ועם כל זה לא היו יכולים לקבלה עד שהוצרך לכוללה במדת הרחמים הנוטה לב' הקצוות. למשל עשיר המרחם על העני, נמצא כי הרחמים היא ממוצע בין העשיר ובין העני, שהוא בין חסד לדין, וזהו קיום העולם.

תורת שמואל תרל"ט חלק א' דף קכ

וקוץ תלי תלים של הלכות, וגם מבחי' נקודות כמשארז"ל יש אם למקרא יש אם למסורת. אבל מבחי' טעמים לא נתגלה בתושבע"פ, והיינו לפי ששרש אותיות התורה הוא מבחי' מדות עליונו' בחי' חג"ת, דהנה אותיות הם בחי' כלים שע"י נמשך השכל לידי גילוי לזולתו, שא"א להשיג השכל בלתי אותיות, ולכן אנו רואים שאף מי שהוא בר שכל גדול אם אין לו אותיות אינו יכול להמשיך השכל לזולתו, לפי שגילוי השכל הוא

שנת"א שהם כנגד דצח"מ, אותיות הם דוממין, ותגין הוא בחי' צומח, נקודות הוא בחי' חי, וטעמים הוא בחי' מדבר.

ונהגה בתורה הנגלית אינו נמשך הגילוי כ"א מבחי' נת"א, שזהו מ"ש ששים המה מלכות כו' הוא בחי' תושבע"פ אינה כ"א מבחי' אותיות התורה כמשארז"ל מ"ט אמר קרא, וגם מבחי' תגין יש ג"כ בתושבע"פ כמשארז"ל ר"ע הי' דורש על כל קוץ

מאותיות, כי תגין הם בבחי' כתרי אותיות, וכמשארז"ל ודאשתמש בתגא חלף. כל המשתמש בכתרה של תורה, וכן ארז"ל שמצאו משה להקב"ה שקושר כתרים לאותיות, והיינו לפי שתגין שרשן מבחי' בינה, ות"ת דאימא נעשה כתר לז"א. ונקודות הם בחכ', כי יו"ד שהוא בחי' חכ' הוא בחי' נקודה, ולזה התיבה נשתנה לפי הנקודה, כמו למשל אותיות אב, אם הוא בנקודת פתח אז הוא פי' אב, ואם הוא בנקודה אחרת אז הוא פי' אחר ממש, והיינו לפי שנקודות הם בחכמה. והנה השכל הוא מנהיג את המדות, ולכך הנקודות הם מוליכים ומנהיגים להאותיות שהם בבחי' מידות, וזהו ענין נקודה בהיכלא שהעיקר הוא בחי' הנקודה שהיכל מתנהג עפ"י הנקודה.

דוקא ע"י אותיות שהם בחי' כלים. אך הנה כדי שיומשך השכל כאותיות זהו ע"י צמצום, שתחלה נתצמצם השכל, לפי שעצמיות השכל כמו שהוא אינו יכול להיות נמשך באותיות, וכמו למשל יין שהוא בחבית גדולה א"א לשתות ממנו כ"א ע"י שממשיכי' בכלים קטנים שנתצמצם ההשפעה כו', וכך כדי שיומשך השכל באותיות זהו ע"י צמצום, ואח"כ התפשטות והמשכה. מהו ענין שהאותיות הם במדות חג"ת לפי שע"י ג' מדות חג"ת שהוא בחי' צמצום והתפשטות והמשכה ע"י"ז נמשך השכל באותיות כו' (וע' מענין נ' בחי' חג"ת שהם בחי' ג' ידות שהם צמצום והתפשטות המשכה בלקו"ת בביאור ע"פ נשא את ראש פ"א ופ"ב). אך הנה תגין הם למעלה

הרב המגיד ממעזריטש אור תורה ויחי סב

האותיות הם בעצם כגולמים, (אלא [אם לא] הנקודות שעל ידן מתנהגים האותיות. והמנהיגם הוא השכל, שבביל שהוא רוצה לגלות חכמתו וצורתו.

הנושך עקבי סוס וגו' לישועתך קויתי וגו'. איתא בזוהר הקדוש כי האותיות נקראים סוס והנקודות נקראות רסן. והנה השכל, שהם הטעמים, הוא הרוכב על הסוס, כי

הרב המגיד ממעזריטש אור תורה בשלח צא

הנגינה הטעמים [נ"א: הנגינות טעמים] וטעמים ונקודות הם בחי' (מ"ה) [י"ה], היה לי לישועה להבין האותיות כנזכר.

עזי וזמרת יה וגו'. כי האותיות אי אפשר להשיגם כי אם ע"י הטעמים והנקודות. וזהו עזי הוא הנקודות, בחי' גבורה [נ"א: גבורות], וזמרת הוא

ללמוד בדרך הישן

ספר השיחות י"ט כסלו תרפ"ג 39

יאמר תהלים, עס איז בשוה ממש דער גרעסטער פלפול מהגאון היותר גדול און דער טיפסטער ענין אין קבלה, און אַ איד שאינו יכול ללמוד דא"ח זאָגט קמץ אלף אָ (לא אָ בפ בהמעטאָדעס החדשות), פירט אויך אויס די כוונה פון בראשית ברא, אַ תנועה פון אַ אידן איז זייער טייער למעלה.

דער רבי הצ"צ האָט געזאָגט חסידות, דער זיידע האָט געזאָגט חסידות און איך דאָרף זאָגן.

כבר אמרנו אודות זה בשמח"ת, שכ"א ילמוד בכל יום פ' חומש עם רש"י ופרק תניא ועמוד גמרא והלימוד יהי' אדעתא דנפש' בקביעות בנפש. ומי שהוא אנוס כגון שהוא בדרך, ללמוד למחרתו פי שנים, ומי שאינו בר הכי

ספר השיחות תרצ"א ליל שמחת תורה ע' 159

לערנען אַ זיי זאָלן בלייבן ערליכע אידן.

מ'יא האָט געדאָרפט מאַכן בעוואוסט צווישן אידן, אַז אַלע טאַטעס און אַלע מאַמעס זאָלן וויסן אַז די קינדער דאָרפן לערנען קמץ אלף פתח אלף, עס איז זיי נוגע אין לעבן ממש. עס איז אויפגעשטאַנען אַ דור וואָס ווילן באַ אידן אויסרייסן די קדושת האותיות און קדושת הנקודות, זיי מאַכן זיך פאַר אוהבי ישראל, בעלי טובה'ניקעס זיי זוכן די טובה פון די קינדער, אַבער מיט דעם ווילן זיי אויסרייסן באַ אידן ח"ו די הייליגקייט פון אותיות און נקודות.

איך זאָג אייך אידן אַז זיי זיינען אייערע גרעסטע שונאים, זיי מאַכן ר"ל די קינדער פאַר אפיקורסים, דער אויבערשטער ברוך הוא זאָל געבן אַלע

אמת ריגא איז געווען אַ אַפגעשלאָסענע שטאָט און דערפאַר איז דאָס ניט קיין מקום תורה, אַבער פאַר די לעצטע צען יאָר אַז איר זייט געוואָרן אַ מדינה האָט איר געדאָרפט טראַכטן וועגן מאַכן אייער מדינה פאַר אַ מקום תורה, און איר אַלע גרויסע בעלי בתים און גבירים זייט מחוייב זען מאַכן געלט אויף הרבצת תורה, מאַכט חדרים און ישיבות נאָר די געלט דאָרף אַוועקגיין אויף החזקת תורה ממש, למקום הראוי וואו מ'יא לערנט בדרך הישן קמץ אלף אַ קמץ בית באַ, פתח אלף וכו'.

די אותיות פון תורה און די נקודות פון תורה זיינען הייליק קמץ איז כתר, פתח איז חכמה, און די הייליגקייט פון די אותיות און נקודות זיינען מאיר די נשמות פון די קינדערלעך שיחיו וואָס

הָאָט ער געוואוסט אַז עס איז דאָ אַזעלכע וואָס פון דרויסן וואַיזן זיי אויס גאַנץ פרום און זיינען בעלי תורה און ריידן גוטע רייד און שטעלן דאָס איין אין קלוגע ווערטער, זיי זאָגן אַז זיי מיינען נאָר די טובה פון די קינדער, אַז זיי זאָלן קאָנען בעסער, און עס זאָל זיי זיין גרינגער, זאָל מען לערנען באַ אידן להבדיל ווי מיא לערנט באַ אַלע פעלקער, וואָס דאָרף מען לערנען קמץ אלף וכו' ווי פאַרצייטיקע אידן האָבן גילערנט. מיט די גוטע רייד ווילן זיי, ח"ו וח"ו עוקר מן השרש זיין הי' לא תהי' די מנהגים פון די פאַרצייטיקע אידן, מיא האָט זיך גיגעבן אַ נאָמען מ'....

אידן לאַנגע געזונטע יאָרן, אריכות ימים ושנים אָבער מיא לעבט ניט אייביק, פון אַזעלכע קינדער וועט ח"ו קיין קדישים ניט זיין.

אידן געדענקט גוט אַז אין דעם חדר און אין דעם חינוך אין דעם היינט אַפּ אייער גאַנצער לעבן אַז דער קינד זאָל בלייבן אַ איד.

אין החזקת והרבצת תורה, אין מדות טובות, יראת שמים, וטבעי בני אדם, וואָס יעדער מאמר וואָס אַ איד האָט געהערט איז דאָס באַ אים אַ אור מאיר אין זיין לעבן און אין זיין פירונג מיט זיינע בני בית.

..אז אַ איד האָט גיהערט אַזאָ מאמר

תורת מנחם ה'תשט"ז חג הפורים

הזמן שייך להקב"ה, ואם הוא אינו חוסך ומקמץ זמן (כדי ללמוד מתוך קדושת האותיות וקדושת הנקודות), אזי ימלא זאת באריכות ימים ושנים טובות, כך שיוכל להשלים ולהוסיף יותר.

וכמו כן צריך להיות לימוד התורה - כפי שהורה הקב"ה ע"י עבדיו הנביאים, ורבותינו ז"ל בכל דור ודור עד דורנו האחרון - מתוך הקדמת רגש הקדושה, שזהו"ע "ראשית חכמה יראת ה'", שאז ישנו גם ענין החכמה, כיון שההתחלה ("ראשית חכמה") היא ב"יראת ה'"

יש להתחיל בסדר הנכון: להעמיד "דור ישרים יבורך" - עי"ז שהילדים ילמדו תורת השם, וילמדו בדרכי השם, ולדוגמא - כדברי כ"ק מו"ח אדמו"ר בנוגע ללימוד אל"ף בי"ת באופן של קדושת האותיות וקדושת הנקודות, שלכן צריך ללמוד "קמץ אל"ף אַ", "קמץ בי"ת בַ", ולא לחשוב שמוטב לחסוך זמן להקב"ה, ולהשתדל שהילד ילמד לקרוא בהקדם האפשרי, מבלי לספר לו אודות קדושת האותיות וקדושת הנקודות, העיקר שיוכל להיות צפור המצפצפת...

תורת מנחם ג תשי"א - חלק ב' ל"ג בעומר ע' 90

מתוך יראת שמים (תכלית הכל, כמ"ש ויצונו ה' לעשות את כל החוקים האלה ליראה את ה' אלקינו גו' כל הימים"); ולעומת זאת, אלה שמנתקים ילדי ישראל (אפילו ילד אחד!) מתורה ויהדות - לא זו בלבד שאינם "נטורי קרתא", אלא אדרבה, הם "מחריבי קרתא"!

כמו כן ישנם הטוענים שאין לפרסם הדבר בגלוי כדי שלא לגרום למחלוקת בישראל, היפך התורה, ש"דרכי דרכי נועם", וביותר צריכים להזהר שהגויים לא ידעו שיש פירוד לבבות בין בני, שזהו בזיון לבני, ובלשון הכתוב: "למה יאמרו הגויים".

אם חוששים מבזיון בעיני הגויים - צריכים לחשוש אודות חילול שם שמים. "שמי הגדול המחולל בגוים אשר חללתם בתוכם" ...!

מחילול שמו ית' בין הגוים - אינם מתפעלים: אבל, אם ח"ו וח"ו יחשבו הגוים שפלוני בן פלוני אינו מקובל באהבה והערצה בין כל ששים ריבוא בני, אלא בין ה"בריונים" בלבד - מזה מתייראים!

אין מה להתיירא מזה, מותר פעם לומר גם את האמת! ... דבר זה לא איכפת להקב"ה: מה שאיכפת ונוגע להקב"ה, הוא, שיש כאלה שמכריזים "ככל הגוים בית יהודה" רחמנא ליצלן, כדברי יחזקאל הנביא: "ויבוא אל הגוים אשר באו שמה ויחללו את שם קדשי באמור להם עם ה' אלה וגו'", ומסיים: "ואחמול על שם קדשי גו', וקדשתי

אף פעם - עד לימים אלה - לא היו כאלה צרות ונגישות מ"מהרסיך ומחריביך" ש"ממך יצאו"!

ומזה מובן עד כמה רחוקים אנו מבנין ביהמ"ק - לא ריחוק בזמן, שהרי "תשועת ה' כהרף עין", אלא ריחוק מצד הענין, המעמד ומצב - ובמילא, אם בשביל בנין ביהמ"ק אסור לבטל תינוק מלימוד אל"ף בי"ת, עאכו"כ שאסור לבטל תינוקות של בית רבן בשביל ענינים של מה בכך, ענינים של כזב, ועד לענינים שמשתמשים בהם גם בשביל דברים אסורים!

בפעולות כאלה - לא זו בלבד שלא מסייעים בשמירת המדינה והארץ ובני הדרים עלי, אלא אדרבה - מחריבים אותה!

- הפתיחתא לאיכה רבה (שמספרת אודות פרטי עניני החורבן) פותחת בסיפור אודות ביקורם של חכמי ישראל בעיירות ישראל, שבבואם לעיר אחת (שלא מצאו בה מלמדי תינוקות), אמרו לבני העיר "איתו לן נטורי קרתא, והוון מייתו להון ריש מטרתא וסנטרא (הממונים על שמירת העיר ושדותי), והוון אמרין להון אלין נטורי קרתא? אלין חרובי קרתא! אמרו להון ומאן אינון נטורי קרתא? א"ל אלו סופרים ומשנים" (מלמדי תינוקות שמלמדים מקרא ומשנה).

כלומר: השמירה על המלוכה, על הארץ ובני הדרים עלי, היא, ע"י מלמדי תינוקות שלומדים עמהם אל"ף בי"ת, קמץ א' אָ, חומש, משנה וגמרא,

את שמי הגדול המחולל בגוים גו' וידעו הגוים כי אני ה'" - בגאולה השלימה. אחד ואחד צריך לעשות כל אשר ביכלתו כדי לתקן המצב.

המורם מכל האמור לעיל - שכל

אגרות קודש תרטז ד' ניסן תרצ"ג

הנה הפשיטות של יראת שמים, אמונת חכמים וקבלת עול היא מעלה נפלאה בין מעלות ישראל, והיא יסוד ושרש התורה והמצוה, ואשרי האיש שזכה לזה וכאמור: הולך תום ילך בטח. אבל מה שהעולם קורין פשוט אין לו שום יסוד של תורה, ומה גם שיהי' לקרנים לנתוץ בהם את יסודי האמונה הקבועה בסתרי ישרי לבם של החסידים ויראי אלקים ההולכים בדרך סלולה ללמד את בניהם ארחות חיים ולהודיעם קדושת האותיות, הנקודות והטעמים.

הרע"ב בפ"י המשנה בן חמש שנים למקרא אומר ש"אביו מלמדו צורת האותיות וחיבור הנקודות" הרי שתחלת הלימוד הוא צורת האותיות והיכר הנקודות.

קבלה היא במשפחתנו, אשר הוד כבוד קדושת רבינו הגדול (בעל השו"ע והתניא) כאשר הגיע בנו הוד כבוד קדושת אדמו"ר האמצעי לשנות חנוך, קרא לאחד מן מלמדי תנוקות ואמר לו "רצוני לעשות אתך חליפין, מצוה במצוה, אתה יש לך מצוה לפרנס את בני ביתך ואני יש לי מצוה ללמוד את בני אותיות, נקודות וטעמים, הבה ונחליף מצוה במצוה, אתה תלמד את בני ואני אתן לך חלק צרכי פרנסת בני ביתך",

נצטערתי לקרא בהקדמת ספרו "לשון למודים" אשר מבטל אופן לימוד הישן, ובפרט בהנוגע לקטנים שמלמדים אותם תמונות האותיות והנקודות, ומגלגל על מסורת אבות קדושים בעניין החנוך היסודי המקובל מדור דור לקרא קמץ א א, וכן הלאה.

נבהלתי לראות אשר מסתייע (בטעות גמורה) משו"ע רבינו הגדול נהלי תית לשיטתו החדשה המביאה ר"ל לידי ביטול קדושת האותיות, הנקודות והטעמים. ובנה כל יסודו על דברי קדשו בימיהם כו' המדבר רק בענין פ"י המלות, שבימיהם לא היו צריכים לתרגם המלות לשפה המדוברת, כי היו מספרים על הרוב בלה"ק, ומ"מ יצא טעות כמו בתיבת זכר דיואב (שם בקו"א), ולא התבונן בדברי קדשו האומר "וקודם לכן בשנה הרביעית מלמדו אותיות התורה, כדי שירגיל עצמו לקרות בתורה בשנה החמישית".

ומה שענה כי יהודי פשוט הוא ואין לו עסק בנסתרות, הנה פירוש כל תיבה היא לפי נקודתה וטעמה, כדאמרי אינשי - להבדיל בין חמרא לחמרא צריכים לראות מקומו אם הוא במרתף או בדיר. וכן הוא בפירוש תי' פשוט,

וביאר לו אשר צריכים להשריש בתיווך קדושת האותיות. הנקודות והטעמים, א קינד מוז וויסען אז דער אלף פון תורה איז - דער יו"ד פון אויבען, דער איד פון אונטען, מיט דעם קו פון אמונה וואס באהעפט זיי". וכן בכל אות ואות הרי תמונתו נקודתו וטעמו מורים הוראות אור כי טוב בקדושתו של הקב"ה תורה וישראל.

וכאשר נאות המלמד על תנאי החליפין, הזהירו כבוד קדושת רבינו הגדול, אשר מלבד שילמד את בנו כפי המסורה קמץ א א וכו' ישתדל עוד להסביר לבנו הילד תמונת האותיות על ידי סימנים וציונים, והגיד לו בלשון קדשו "תמונת אות א' הוא יו"ד מלמעלה, יו"ד למטה וקו המחברם באמצע".

ספר השיחות י"ב תמוז ה'תש"ד

איך ביי זיך געפרעגט: רבוש"ע, נאך וואָס האָסטו מיך געבראכט אין דער מדינה, אָבער בזכות אבותי הקדושים האט מען ב"ה אויפגעטאָן. איצטער איז די צייט וואס מען דארף האבען אין אמעריקע מס"נ אויף תורה און תורה אן פשרות, תורה מיט יראת שמים.

אין יאר תרפ"ח, אז איך בין געקומען אין ריגא האב איך דארט געפונען די ישיבה תורה ודרך ארץ, האָב איך זיי געזאָגט ניט דאָס איז די כוונה, עם דארף זיין תורה מיט יר"ש. מיט אַ קינד דארף מען לערנען קמץ אלף א פתח בית ב, ניט ווי אין "ראשית דעת", וואָס דאָס איז באמת בלי דעת פון די קלי הדעת.

ביי יונה הנביא געפינען מיר, אז ער האָט געזאָגט עברי אנכי ואת ד' אלקי שמים אני ירא. בלויז רופען זיך עברי איז גאָר ניט. אַ עברי איז מען ווען מען איז אַ ירא ד' אלקי השמים. עם דארף טאָקע זיין תורה ודרך ארץ, אָבער דער

אין נסים פאַראַן אַזעלכע וואָס זיינען מלובש בדרכי הטבע און אַזעלכע נסים וואָס זיינען למעלה מטבע. עם איז אויך פאַראַן דער זמן ומקום ווען און וואו דער נס איז פארגעקומען. עם דערנענטערט זיך די צייט, ווען מ'וועט קענען מגלה זיין די אלע פרטי ענינים פון דענסטמאָל. די היינטיגע שמחה איז אַ שמחה פון הצלת התורה און וואס מען דארף דערפון ארויסנעמען איז אַ דאָ אין אמעריקע דארף זיין דער לימוד התורה אן פשרות. אמעריקע דארף ווערען א מקום תורה אזוי ווי ליטא און פוילן. עם דארף זיין מס"נ אויף תורה און עבודה און אפילו אויף אַ מנהג פון כבוד התורה והידור מצוה. מען האט שוין אַ סך מאָל דערמאנט, אז אפילו א מנהג וואָס נשים האבען איינגעפירט איז דער מנהג אויך תורה. דער ענין פון כבוד התורה און הידור מצוה דאָס דאַרפען אלע וויסען.

די ערשטע 24 שעה וואָס איך בין געקומען אהער קיין אַמעריקע האב

קומט דורך שבירה אבער עס דארף זיין די כוונה אין די שבירה בשביל התיקון, ע"ד ווי די רז"ל זאגען לא ליסתר אינש בי כנישתא וכו'. הגם עס קען דאך ניט זיין דער בנין, סיידען עס זאל זיין פריער די סתירה אויף דעם זעלבען אָרט, אבער די כוונה איז אַז די הכנה פון בנין אין אַלע זיינע פרטים דארף זיין פון פריער. מה שאין כן דער ענין פון שבירה דתהו איז די כוונה, אז עס איז זיי ניט נוגע כלל דער תיקון.

אזוי איז אויך במלכי ישראל, וואָס דער היותר גס וחומרי צווישען זיי איז געווען אחאב, וועלכער איז געווען א מושחת אין מדות. מנשה איז געווען א מושחת אין דיעות כמשארז"ל אז ער האט גע'משפט ישעי' הנביא און האָט אים געזאָגט משה רבך כו' (יבמות מ"ט), אָבער דער ערגסטער פון זיי אַלע איז געווען אחז, ניט נאר וואָס ער איז געווען א מושחת אין מדות און דיעות נאר ווי די רז"ל זאָגען למה נקרא שמו אחז, שאחז בתי כנסיות ובתי מדרשות, אז עס זאלען ניט זיין תנוקות של בית רבן. וואָס די כוונה זיינע איז געווען, אז דער לערנען זאָל זיין ווי די נייע מעטאָדע, אז מען לערנט ניט קמץ אלף א. פתח בית ב, נאָר גלייך אה בא. אָן אויסצולערנען די נעמען פון די נקודות.

אז מען לערנט מיט אַ קינד די נקודות גיט דאס אין אים אריין קדושה, די טעמים, נקודות, תגין אותיות וואָס זיי זיינען געגעבען געווארען צו משה בסיני בעת'ן זאגען אנכי הוי' אלקיך,

עיקר דארף זיין תורה און דערנאך דרך ארץ און ניט ווי מען מאַכט דרך ארץ פאר א עיקר און תורה א טפל אין זייערע תלמוד תורה'ס.

עס איז דאָ אַ הפרש פון מס"נ פון אאע"ה ביז די מס"נ פון ר' עקיבא, רבי עקיבא האָט געוואלט מס"נ, ווי ער האט געזאָגט: מתי תבוא לידי ואקיימנה. דערפאַר איז נאכדעם כשנתפס ר"ע האט מען אים געפרעגט א הלכה דורך א רמז, וואָס הגם די כוונה וואס מען האט גערעדט די הלכה ברמז איז געווען צו פארהיטען די תלמידים, אָבער פונדעסטוועגען דאָס גופא צו רעכענען זיך אפילו מיט אַנדערע איז א ענין פון מורגש.

אברהם אבינו ע"ה האָט ניט געזוכט מס"נ. ביי אאע"ה איז געווען דער ענין פון לפרסם אלקותו ית' בעולם און אויב עס האָט געדארפט דערצו זיין מס"נ איז דאָס געווען, דערפאר איז אפילו ער איז געווען אין תפיסה האט ער דארט אויך מפרסם געווען אלקותו ית'.

כל שיראת חטאו קודמת לחכמתו חכמתו מתקיימת. עס דארף זיין יראת חטא פאר חכמה און אויב ניט, הגם ער איז אַ ירא חטא נאָר עס איז ניט קודמת לחכמתו איז אין חכמתו מתקיימת.

ביי די מלכי יהודא און מלכי ישראל זיינען געווען אזעלכע וואָס ווערען אנגערופען מלכי דתהו און מלכי דתיקון. מלכי דתהו זיינען די מלכים וועמען עס איז ניט נוגע געווען דער סדר פון תיקון. הגם יעדער תיקון

גייט מדרגא לדרגא אבער זייער יסוד איז, אַז דאָס ברענגט בהמשך הזמן צו כפירה ממש, אבער נאָכדעם ווי ישעי' האָט געקראָגען אפילו בלויז צוויי תלמידים וכמ"ש הילדים אשר חנן וגו' דאָס הייסט נאָכדעם ווי ער האט געקראָגען די ערשטע קינדער וואָס לערנען כדין מיט די אותיות הקדושות און נקודות וטעמים. איז וויבאלד ער האָט נאָר אפילו עטליכע קינדער אזעלכע, האט ער שוין ניט וואס מורא צו האָבען פאר אחזין, ווייל דורכדעם וועט אַרויסוואקסען דער חינוך הטהור.

איז אַז מען לערנט דאָס מיט אַ קינד גיט דאָס אין אים אריין דעם כח המס"נ, אָבער אז מען לערנט א קינד אן די טנת"א איז דאָס אן קדושה און דאָס האָט געוואלט אחז. אז ישעי' הנביא האָט דאָס דערזען האָט ער געזאגט את מי יורה דעה את מי יבין שמועה, ווייל דאס איז א הירוס גדול, ווי באַלד אַז מען לערנט ניט ווי מען דארף, אין דעם גופא איז פאַראַן אַ סדר והדרגה, אזוי ווי אין קדושה איז פאַראַן אַ סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה, אַזוי איז אויך פאַראַן דער סולם פון אחז וואָס

אדמו"ר מוהרש"ב נ"ע אגרות קודש חלק ב' (תקמה) דף תתקכה

בזה ולא ניתן הדבר להשערת בנ"א, יש בזה דברים שהבריות מדמים שהן דברים שאין להם ערך, והרים גדולים תלויים בהם, ודבר שפתיים אך למחסור ולגרעון גדול הוא.

אם תחנכו ותגדלו את בניכם כדרך שהתחנכתם והתגדלתם אתם יהיו אי"ה בניכם כמוכם, ויתן השי"ת שהאבות והבנים יחדיו יהיו תמים אל הכוונה האמיתית וחפץ הש"י יצליח בידכם להשריש בהילדים האמונה הקדושה ויראה הטהורה ויגדיל תורה ויאדיר.

קבלתי מכתב בדבר הפראגראמע בהחדר הכולל שאתם מיסדים, איזה פראגראמע דרוש לכם, כאשר העיר ה' את רוחכם לעשות הטוב והישר בעיני ה' ללמד את הילדים ע"ד הישן המוסכם מגדולי הראשונים ע"ה, צריך להיות הסדר ע"ד הישן בלי שום שינוי אפילו כקוצו של יוד, בלימוד החדרים וביותר בהתחלת הלימוד, הנה לבד הידיעה, עיקר גדול הוא השרשת האמונה והיראה וקדושת התורה הבאה בדרך ממילא מהלימוד, וכל שינוי והתחדשות דבר, עושה גרעון

אדמו"ר הריי"צ נ"ע אגרות קודש חלק ז' (א'תקנח) ע' קמב

האותיות עם הנקודות ביחד, כמו א א אי ולא כסדר הלימוד הנהוג במסורת

שמעתי מידידו הנאמן אשר הוא משבח את שטח המתחדשים ללמוד

נורא שנדפס בספר "מטה יהודה" להגאון ר' לייב ז"ל אופנהיים, בהסכמות גאוני הדור מפראג ופראנקפורט בשנת תנ"ט-תס,

ראיתי כ"י של הגאון הגדול מוה"ר מאיר אב"ד ור"מ דק"ק לבוב שמצא מעשה בספר מקובל אחד והעתק מכ"י של רבו הגאון מוה"ר מרדכי יפה ז"ל שהי' איש אחד שמו ר' עזרי' במוה"ר ידידי' שהי' חסיד גדול ופרוש גדול ומופלג בפרד"ס בא בחלום לחברך ר' גדלי' ואמר לו שנה אחר מותו הביאו אותו לבי"ד של מעלה אמרו לי שים עיניך למרום וראה, ראיתי כמו פרחים קטנים ככוכבי השמים לרוב. ומיד נפלה עליו חרדה גדולה ורתתו כל אברי וברכי ואמרתי מה אלה המה והשיבו לי אלו הנקודות אשר בזית והתפללת ציר"י במקום שב"א וחיר"ק במקום שור"ק ושארי חלופים ואשר דלגת אותיות במה שלא נתת ריוח בין הדבקים אלו אותיות והנקודות אשר קלקלת מעולם אחד מהם לא נעדר כולם מקטרגים ומבקשים דין לאמר פלוני זה בזינו והכלימנו ומנע אותנו מלהיות נמנים בכתר עליון וה' אוהב משפט ומשפטך זה חרוץ להיות מגולגל אולי תתקן אשר עוותת, ולולי מעשיך הטובים אשר הגינו עליך היי דינך חמור מאתנ"ט-תס

החטא המוסרי היותר קשה והעון היותר כבד הוא לעשות את העיקר לטפל ועוד יותר את הטפל לעיקר, אשר בזה שעושה את הטפל לעיקר הנה לא זו בלבד שמבזה את העיקר לעשותו לטפל אלא עוד זאת שהוא עוקר את

אבות קמץ אלף א, פתח אלף א, והוא מטעים את דבריו: א) כי כללות ענין הנקודות הרב[ה] יש לדבר בזה. ב) אי אפשר להלאות את מוח התנוק אם אפשר שלא להלאותו. ג) האות עם הנקודה יחד מתאים לתלמידים הרגילים בשפה האנגלית שאין לה נקודות, כשאר השפות האירופיות.

הנה כללות ענין תורת הדקדוק ודאי הדבר כי תורה קדושה היא ותורה שלמה היא וכמ"ש הרה"ק הרה"ג מרנא ורבנא כש"ת מו"ה יהודה לייב [נ"ע] (בעל המחבר ספר שארית יהודה) אחיו של הוד כ"ק אדמו"ר הזקן זצוקללה"ה נבג"ם זי"ע, באגרתו הקדושה שנדפסה בסדור תורה אור מגודל ענין הדקדוק ע"פ נגלה ומכש"כ ע"פ נסתר.

הקורא אגרת הקדש הלזו ירעד בקראו את האמור שם, וז"ל, "שהאותיות והנקודות שאדם מוציא מפיו עושין פרי למעלה ובפרט ליודעים השמות היוצאים מהאותיות והנקודות", עכ"ל. הרי שהנקודות בקדושתן הם כמו האותיות.

וצדקו דבריו, כי בכללות ענין הנקודות הרבה יש לדבר בזה, וכוונתו לרמז לנביחותם של הני כלבין דחציפין המשכילים, גלגולים של עמלק המקררים קדושת התורה ומחללים הדרת המצות, הכופרים בתורה מן השמים כו' וכו' ופוגמים בקדושת הנקודות.

ואנכי הנה גם כן ידעתי בכללות ענין הנקודות שהרבה יש לדבר בזה במעלת קדושתן, והנני בזה להעתיק מעשה

הדקדוק יש שני עניינים, (א) תורה (ב) עבודה. התורה שבחכמת הדקדוק אינה אלא ידיעה וחכמה ואינה תלוי' ביראת שמים ולא מביאה ליראת שמים, אבל העבודה שבחכמת הדקדוק, לבטא אותיות התפלה בביטוי ברור ומדויק, היא תלוי' ביראת שמים וגם מביאה יראת שמים, וכל אדם יהי' מי שיהי' אם רק יש מוח בקדקדו יודע מעלת העבודה שהיא הפועל על מעלת התורה שהיא הידיעה.

והנה כל המדקדקים והפדגוגים יראי אלקים בדורות שעברו הפליאו במעלת חכמת הדקדוק מצד העבודה, ותורת חכמת הדקדוק - תורת הלשון - היתה טפלה אל ענין העבודה. אבל בדורות האחרונים כששרצה חכמת המשכילים פרי מרי חטאת הברלינים - הוציאו דבה על חכמת הדקדוק שהיא תורת הלשון וכוונתם היתה לגדע את קדושת הנקודות וללכלך את האותיות בכתמי השכלתם.

אמנם מנהיגי הדור, כ"ק הצדיקים, בראותם ברוח קדשם את הסכנה הצפוי' ח"ו לכלל ישראל ולקדושת התורה וחבת המצוות מצד שטת המשכילים חסמו את הדרך בעדם אשר לא יפרצו פרץ בטהרת אמונת ישראל ותמימותה ולשעה גזרו איסור גמור על חכמת הדקדוק והרבנים הגאונים גם המה ראו את הארס ורעל הכפירה הטמון בשטת המשכילים ויאסרו גם הם ללמוד דקדוק חוץ ממי שהוא ידוע לירא אלקים.

לסיבה ידועה התנגדו הרבנים

העיקר משרשו לעשותו לטפל בלבד, ומה גם כשחוטאים ופושעים בשאט נפש וביד רמה לאמר חכם הנני בחכמת הפדגוגיאה ורזי לי איך ללמוד עם ילדי ישראל ולהעמידם על הידיעה הנכונה בתורת הלשון.

תורת הדקדוק היא מקצוע מחכמת התורה שהיא חכמתו ית', ראשית לכל החכמות הכלולות בה, ואינה אלא כחכמת החשבון והתכונה הנצרכות להלכות קדוש החדש וכדומה בהחכמות שהם לצרכי ההבנה הביאור וההסבר באחת ההלכות שבתורה, וכן היא גם חכמת הדקדוק להיות [כ]ל הגה היוצא מפי המתפלל לפני המקום ב"ה ברור ומדויק כפי פירוש התיבה ההיא וכפי הכוונה שבתביבה או בפסוק ההוא, וכן יכולים ע"י חכמת הדקדוק לדעת פירוש פסוקי התורה כדרשות רז"ל בכמה דוכתי.

והנה שני העניינים (א) ביטוי האותיות והתיבות במבטא ברור ובדיוק, (ב) הבנת פירוש הכתובים שהיא תורת הלשון, הם בחכמת הדקדוק גופא רק עיקר וטפל. ביטוי והבעת אותיות ותיבות התפלה הוא עיקר, כי הנקודות הקדושות הן כמו האותיות וכאשר הם מתבטאים במבטא ברור בקדושת האמונה הטהורה הנה הם עולות למרום ונקבעות בכתרא עילאה, אבל הידיעה הנכונה בפירוש הכתובים ע"פ חכמת הדקדוק אינה אלא כטפל בלבד לגבר עוצם מעלת הביטוי הברור בעמדו בתפלה לפני אבינו שבשמים.

במלות קצרות, בענין חכמת

כ"ק אאמו"ר בעל צמח צדק - בי' פעמים - שעמד בכל תוקף נגד הצעות המשכילים בעניינים שונים וביניהם גם בענין למוד הדקדוק.

לימוד תורת הדקדוק הדאיג מאד את הוד כ"ק אבותינו רבותינו הקדושים זצוקללה"ה נבג"ם זי"ע במאד, מעבר מזה ידעו את נחיצותה לטובת קדושת האותיות והנקודות כמבואר לעיל ומעבר השני ידעו את הסכנה הכרוכה בה, שהחזיקו בה הכופרים, ואשר על כן בחרו בדרך הממוצע ללמדה אך ורק מספרים ידועים וגם גדרו כמה גדרים וסייגים.

ובדורנו זה אשר הטומאה בקעה לה נתיב גם בחדרי התורה והחוטאים בנפשותם קורעים את התורה לגזרים מבלי ללמדם לילדי ישראל, והחליפו את התורה הקדושה להבדיל בין טהרה וקדושה ובין חול וטומאה של הסופרים הכופרים והמירו את דת למוד התורה אשר גבלו ראשונים בדת מורדי אור תורה והולכים בשטת ככל הגוים בית ישראל, ומעבירים את ילדי היהודים מארחות חיי התורה והמצוה.

אספת הרבנים .. תר"נ: ראה תקוני אדמור הצ"צ ותנועת ההשכלה.

והמורים והמורות מעמידים צלם בהיכל, מדברים כל כפירה בה' ובתורתו בעברית ואוכלים השקץ והעכבר טריפות ונבלות, מחללים שבת ומועד, קרקפתי דלא מנחי תפילין וחיים חיי משפחה בטומאה ומרבים פגומים בישראל, הנה בעת הזאת על כל המלמדים והמורים הכשרים שבישראל

הגאונים לשטת כ"ק הצדיקים, והמשכילים הנה בצביעותם הידועה גנבו את לב הרבנים הגאונים ויטילו שרצם בקהל עדת ישראל ללכוד אחדים מבחירי בעלי כשרון בצעירי בני" במצודתם, וכעבור איזה שנים הנה אבי אבות הטומאה שרובם ככלם המירו דתם ר"ל - השפיעו את ארסם ורעלם בכפירה גמורה על ידי הסופרים והמאספים שהוציאו הטומאה.

בשנה הנוכחית - תש"ג - נתמלאו מאה ושבעים שנה - משנת תקלג - לאותה המחלוקת הגדולה בין כ"ק הצדיקים תלמידי הבעש"ט ותלמידי הרב המגיד ממעזריטש נבג"ם זי"ע ובין הרבנים הגאונים בדבר לימוד חכמת הדקדוק, אשר כ"ק הצדיקים אמרו שהמלמדים ילמדו עם תלמידיהם מבטא האותיות והנקודות כתקונן בלי שום ספר מספרי הדקדוק - חוץ מאיזה ספרי דקדוק מהראשונים שהתירו להמלמדים ללמוד מהם - והרבנים הגאונים התירו למוד הדקדוק מבלי תנאים מיוחדים.

והתוצאות אינן דורשות באורים.

ובשנה הנוכחית - תש"ג - נתמלאו מאה שנה לאספת הרבנים שהיתה בשנת ת[ר]ג בפטרבורג בהשתתפותו של הוד כ"ק אאמו"ר בעל צמח צדק זצוקללה"ה נבג"ם זי"ע, בין השאלות שדנו באספה ההיא היתה גם שאלת לימוד הדקדוק מתוך ספרי המשכילים. האספה הוגבלה אז לזמן של ארבעה עשר יום ונמשכה כשלושה חדשים לסבת עונשי המאסר שענשו את הוד

טהרת החנוך הישן הטוב באמת לאמתו כפי אשר הורו אותנו במסורת אבות מדור לדור.

על המלמדים והמורים הכשרים החובה לקרא בקול גדול אל ההורים שלא יתנו את ילדיהם לת"ת הטריפות, מקום אשר המורות והמורים מחללים כל קדש בישראל ומפטמים את התלמידים והתלמידות ברעל הכפירה בה' בתורתו ובמצותיו.

על המלמדים והמורים הכשרים להודיע גלוי לעין כל כי כל הנותן את ילידיו - אם בן אם בת - לת"ת טריפה, הוא מעבירו על דת ישראל, סוף סוף ערירים יהיו ר"ל מבלי השאיר אחריהם גם קדיש ומזכיר נשמתם, כי המורים והמורות הפוקרים מרעילים את נשמות הילדים הלומדים אצלם לחלל את האמונה.

בני ישראל ילידי מדינה זו יפים המה בתום לבב אבל ענייתם בתורה - עמי הארצים - מנוולתם, ועליכם, המלמדים והמורים הכשרים מוטלת האחריות הגדולה בחנוך והדרכת ילידי בני ישראל, עמדו חזק על משמרתכם משמרת הקדש להשריש ולנטוע בלבותיהם של ילדי בני ישראל את האמונה הטהורה בקדושת האותיות והנקודות, חבבת התורה ובשמירת מצות מעשיות ויעזר לכם השי"ת ויצליח לכם אש[ר] בכל אשר תפנו תשכילו, ולרגלי עבודתכם הקדושה במסורת אבות תחנכו דור נאמן לאלקיני מחבבי תורה ושומרי מצוה וברכות מאליפות בגשם וברוח יחולו על ראשיכם.

ידידו הדו"ש ומברכו.

החובה והמצוה לעמוד במסירת נפש ולעצור את הדבר והמגיפה הבאה לסבת המורים והמורות החוטאים בנפשותם ומחטיאים את ההורים.

המלמדים והמורים הכשרים אשר בהת"ת הכשרות צריכים לעמוד בכל תוקף עוז לשבר ולנתץ את הבעלים, לכרות ולגדע את האשרות אשר העמידו המורים והמורות בהת"ת הטריפות ולהכריז עליהם גלוי לעין כל, ובכל תוקף עוז להחזיר את קדושת האותיות והנקודות.

קבלה בידינו מהוד כ"ק אבותינו רבותינו הקדושים אשר קבלו איש מפי איש מדור דור עד דורם של הקדמונים בטעם התחלת הלימוד עם תשב"ר באות א' בנקוד קמץ בסגנון כזה קמץ אלף א שהוא לזכרון מעמד הר סיני אשר הקב"ה פתח בדבור הראשון באות א' בנקוד קמץ. זאת אומרת אשר הכנסת הילד לחדר הוא מתן תורה, וכמבואר באחד מספרי הראשונים.

כמה מן הקדושה באמונה טהורה נקבעת בלבו של הילד בידעו אשר הכנסתו לחדר הוא מתן תורה פרטי שלו, דכשם שבמתן תורה נהיו כל זרע אברהם ליהודים והקב"ה פתח בדבור הראשון באות א' קמוצה קמץ אלף א כן בהכנסו לחדר במתן תורה הפרטי שלו הנה הוא נעשה יהודי ופותחין ללמוד עמו אות הראשונה בנקוד קמץ אלף.

על המלמדים והמורים הכשרים לאחוז בדגל גאון יעקב ולהחזיקו בכל תוקף עוז לתת ולמסור עצמם על טהרת קדושת האותיות והנקודות ועל

ספר השיחות תר"ץ שמחת תורה ע' 127

סדר, קמץ א אָ, אָהן מעטאָדעס, דאָס נעהמט אַראָפּ די גאַנצע הייליגקייט פון אותיות התורה.

מ'דאַרף ניט נתפעל ווערען וואָס אַ סאָך באַנוצען זיך מיט די מעטאָדעס. די עהרליכע אידען וועלען זיך לבסוף כאַפּען אויפ'ן גרויסען פעהלער וואָס זיי זיינען באַגאַנגען. דער חינוך פון קינדער מוז זיין נאָר אַזוי ווי ער איז געווען.

די גרויסע הייליגע איבערגעבונג אַז די אמונה זאָל בעלייכטען דעם טאָג טעגליכען לעבען, איז אין דער האַנט פון די עלטערען, ווי זיי פירען זיך אַליין. דער חינוך פון די קינדער איז אַנגעהאַנגען אין דעם אופן לעבען און פירונג פון די עלטערען.

די אידען וואָס ווילען אַז זייערע קינדער זאָלען זיין אידען, דאַרפען זיי לערנען זייערע קינדער אויפן אַלטן

ברכות ללימוד בדרך הישן

ספר השיחות תרצ"א ליל שמחת תורה ע' 167

במענה על מכתבו שנתאחר בדרך הילוכו שלא כדרך הרגיל. נהניתי לשמוע מהתעסקותו בחינוך ובלי תפונה הנהו לומד אך ורק על דרך הישן בקדושת האותיות והנקודות, קמץ א. קמץ בי וכו' וספרי החנוך הטמאים בט[ח] לא יראו ולא ימצאו בחדרו וברכות יחולו על ראשו ויצליח בעבודתו הק' להעמיד תלמידים יראי אלקים.

יחוס השי"ת וירחם על כבוד אביו שי' ואמו ואחיו ואחיותיו וב"ב יחרם לשמרם להצילם ולהזמין להם את צרכיהם בגשמיות וברוחניות יתן לו השי"ת פרנסה טובה בהרחבה.. ויסתדר בסדר חיים מאושרים באהלו של חנוך הכשר בטוב בגשמיות וברוחניות.

אַז מיא היט אַפּ אידישקייט ווערן געבאַרן כשר'ע קינדער גיזונטע קינדער, און אַז איר וועט זיי געבן לערנען אין גוטע חדרים וואָס מיא לערנט קמץ אלף וועט איר אין זיי זעהען אפולע נחת, איר וועט האָבן אריכות ימים ושנים, און נאָך אריכות ימים וועט איר האָבן כשרע קדישים און כשרע קינדס קינדער. די וואָס זיינען מקבל אויף זיך לייגן תפילין און היטן טהרת המשפחה קאָנען בלייבן צו הקפות, און מיר וועלן זיך משמח זיין בשמחת התורה און השי"ת זאָל אונז אַלעמען בתוך כלל ישראל געבן אַ גיזונטן גליקליכן יאָר בגשמיות וברוחניות.

אדמו"ר מוהריי"צ נ"ע אגרות קודש חלק ח (ב'תיד) דף שכג

פלח הרימון - נקודה היא חיות האות

אוצר החסידים פלח הרמון (ר' הלל פאריטשער) בחוקותי אם בחוקותי תלכו תמג

כו' וד"ל. [...] ופי' הדברי' דהנה אנו רואים באותיות הכתב שלא יוכל להיות התחלתם בלתי ציור הנקודה בתחילה כי הנקודה התחלת השטח דאותיו' עד שבלעדי הנקודה לא יוכלו לעשות שום ציור שטחי כלל, וכ"ה באותיו' הדיבור לא יוכל להתגלו' שום אות ממוצאות הפה בלתי הנקודות וכמבואר בזהר דאתוין לקבל נקודין כגופא לקבל רוחא כי הנקודות המה חיות האותיות, וע"כ לומר שגם באותיו' החקוקי' שבפנימי' ועצמי' הנפש אפי' באותיו' המח' דשם שהתחלת ציורם בנפש מתהווה ע"י נקודות והיינו ע"י קמץ ופתח כנ"ל, כי הנפש הוא פשוט לגמרי מבחי' ציור אותיו' אך שנתעלם וחוזר ונפתח מהעלמו להתלבש בציור אותיות בעצמו, וההעלם הוא בחי' קמץ והוא שרש אותיו' המח' החקוקי' והפתח הוא שרש ציור אותיו' הדיבור הקבועי' בנפש כו', ולהיות ההעלם מעלים כל עצמי' הנפש כמשי"ת לכן לא יוכל לפשוט א"ע ממח' כו' וכנ"ל.

והנה ע"ד המבואר באותיות הדיבור והמח' שמצד חומר שלהם המה בבחי' כתיבה ומצד צורתם המה בבחי' חקיקה כ"ה בנקודות, ויובן דוגמא זאת בשני נקודות הראשונים דקמץ ופתח שהמה שרש כל הנקודות, דהנה מה שנק' קמץ ע"ש שנע' ע"י קמיצת השפתיים ופתח הוא מחמת שנעשה ע"י פתיחת השפתיים, אך באמת המה שני כחות רוחני' בעצמי' הנפש כי קמץ הוא בכתר ולכן בברכות ולמלשינים צריך לכוון בהוי' בניקוד קמץ מצד שהפגם שלהם מגיע בעצמו' הכתר וכמאמ' הפושעים בי בגופא דמלכא ור"ת קמץ הוא קדמון מצוחצח צח כו' שהמה ג' אורות שבכתר וכמבואר בפרד"ס שער הצחצחו' וד"ל. ופתח הוא בחכמה וכמאמר פיה פתחה, בחכמה ולכן בברכות אתה חונן צריך לכוון בשם הוי' בניקוד פתח כו', אך שמתלבשים המה בלבד בקמיצת השפתיים ופתיחת השפתיים בכדי להשמע במורגש ולהתקבל בכלי המקבל וכנ"ל באותיו'

